

**South Africa
ISSP 2015 – Work Orientations IV
Questionnaire
(Venda)**

THODISISO DZA KUHUMBULELE NGA HA
MATSHILISANO AFRIKA TSHIPEMBE
Khweshinea 2: Tshimedzi/Lara 2015

VHAFHINDULI VHA RE NA MI **N**WAHA YA 16 U YA **N**T

Ndi (matsheloni/masiari/madekwana), Nge ndi pfi _____ ri khou itela vha Khoro ya Thodisiso dza Saintsi dza Vhuthu (HSRC) thodisiso. Nga misi vha HSRC vha ita dzi thodisiso nga ha mahumbulwa a vhathu vha Afrika Tshipembe. Thero dzi katela mafhungo manzhi o fhambanaho a zwa matshiliso sa vhudavhidzano, pojotiki, pfunzo, vhushayamishumo, thaidzo dza vhalala na vhushaka ha zwigwada zwo fhamanaho. Sa mushumo u tevhelaho kha muñwe wo no rangaho, ri tama u vha vhudzisa dzimbudziso nga ha thero dzo fhambanaho dzine dza vha dza ndeme kha lushaka. U itela uri ri wane zwidombedzwa zwa sainthifiki zwi ffulufhedzeaho ri vha humbela uri vha fhindule dzimbudziso dzi tevhelaho nga u ffulufhedzea hu konadzeaho. Muhumbulo wavho ndi wa ndeme kha thodisiso hedzi. Vhupo ha havho na vhone vho nangiwa hu sa tevhedzwi maitele makene u itela thodisiso idzi. U nangiwa havho ndi ha tshidaniwe (zwo sokou itea). Zwidombedzwa zwine vha do ri nea zwone zwi do dzumbetshedziwa. Vhone na vha muta wavho a vha nga topolwi nga dzina kana dresi kha mivhigo ine ra do i nwala.

ZWIDODOMBEDZWA ZWA MADALO

	DUVHA	N	WEDZI	TSHIFHINGA		TSHIFHINGA		** PHINDULO	
				TSHE HA		TSHE HA			
				THOMIWA		FHEDZWA			
				IRI	MIN	IRI	MIN		
Madalo a u thoma	/	/	2015						
Madalo a vhuvhili	/	/	2015						
Madalo a vhuraru	/	/	2015						

** KHOUDU DZA PHINDULO	
Khweshinea yo dadziwaho	= 01
Khweshinea yo siwaho i gake (kha vha nee zwiitisi)	= 02
<u>U dala hafhu</u>	
Ho itiwa ndangano	= 03
Vhafhinduli vho nangiwaho a vha ho hayani	= 04
A hu na muthu hayani	= 05
<u>Ha tei</u>	
Nndu/fujetse/tshitensi a tshi na muthu/ a si nndu kana fujetse/ndi madema	= 06
A hu na muthu a teaho u ya nga thodea dza thodisiso	= 07
Mufhinduli ha koni u davhidzana na muvhudzisi nga nwambo wa luambo	= 08
Muvhili/muhumbulo wa mufhinduli a wo ngo tea uri a nga vhudziseswa	= 09
<u>Khano/u hana</u>	
Mukwamiwa o hana	= 10
Inthaviwi yo haniwa nga mufhinduli o nangiwaho	= 11
Inthaviwi yo haniwa nga mubebi	= 12
Inthaviwi yo haniwa nga muñwe murado wa muta	= 13
<u>TSHUMISWA NGA OFISI</u>	= 14

ZWA TSHIPHIRI TSHOTHE

Dzina la muvhudzisi

Nomboro ya Muvhudzisi

Yo tolwa nga

Tsaino nga mulavhelesi _____

NDANGO YA TSHUNWANNDA

NDANGO	EE	HAI	VHUPFIWA
Nga muthu	1	2	
Nga luṭingo	1	2	
Dzina	TSAINO		
.....	DATUMU/...../.....2013		

KUNANGELWE KWA MUFHINDULI

Tshivhalo tsha miṭa fhethu ho dalelwaho

--	--

Tshivhalo tsha vhathu vha re na miṭwaha ya 16 kana u fhira fhethu ho dalelwaho

--	--

Vha khou humbelwa u dodombedza vhathu vhoṭhe fhethu ho dalelwaho/tshifensini vha re na miṭwaha ya 16 kana u fhira hafhu vhe vha vha vhe vhadzuli vha heneṭho kha maḍuvha a 15 kha a 30 o fhiraho. Musi vho no fhedza izwi, kha vha shumise giridi ya Kish kha siaṭari Ji tevhelaho u itela u vhona uri ndi ufho ane a tea u vhudziseswa.

Madzina a vhathu vha re na miṭwaha ya 16 na u fhira

	01
	02
	03
	04
	05
	06
	07
	08
	09
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25

DZINA LA MUFHINDULI:

DIRESI YA MUFHINDULI:

.....
.....

NOMBORO YA LUṬINGO:

GIRIDI YA U NANGA MUFHINDULI

NOMBORO YA KHWESHIN EA				TSHIVHALO TSHA VHATHU VHANE KHAVHO HA TEA U NANGIWA VHAFHINDULI																								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	26	51	76	1	1	1	3	2	4	1	3	5	8	6	5	12	10	1	6	8	7	19	19	13	21	13	24	25
2	27	52	77	1	2	3	4	3	1	2	2	3	4	8	3	7	2	5	14	4	15	4	8	6	16	14	22	19
3	28	53	78	1	1	2	1	4	2	7	6	9	3	5	11	2	1	3	11	7	10	16	16	10	5	2	2	3
4	29	54	79	1	2	3	2	1	3	5	8	6	2	4	2	4	8	11	10	16	6	9	10	15	11	12	11	18
5	30	55	80	1	1	1	4	5	6	3	5	7	5	9	8	13	3	2	13	5	18	1	4	1	20	11	5	24
6	31	56	81	1	2	2	2	3	5	7	7	8	7	1	4	9	14	8	2	17	17	14	12	14	22	10	3	14
7	32	57	82	1	2	1	1	4	1	4	1	4	6	3	6	5	7	13	9	2	3	13	14	8	2	7	20	4
8	33	58	83	1	1	2	3	2	5	1	4	2	1	7	10	6	5	4	15	10	5	2	13	4	17	5	17	8
9	34	59	84	1	1	3	2	5	6	2	2	1	9	10	1	10	4	6	6	1	9	10	1	5	6	9	1	12
10	35	60	85	1	2	2	4	1	3	3	6	9	10	11	12	3	9	15	7	8	11	6	3	9	4	3	10	1
11	36	61	86	1	1	1	3	1	4	5	3	1	6	2	9	13	11	14	4	11	4	15	15	17	1	1	23	2
12	37	62	87	1	2	3	1	3	2	7	5	6	5	7	7	8	6	10	3	3	1	12	20	7	13	22	12	16
13	38	63	88	1	1	2	1	5	3	6	4	3	4	6	2	11	13	12	1	15	8	7	2	12	15	21	13	7
14	39	64	89	1	2	3	2	4	1	4	7	8	2	5	6	11	12	9	16	13	16	11	18	18	14	16	18	23
15	40	65	90	1	2	1	4	2	4	3	8	7	7	11	1	3	5	7	12	14	13	8	17	20	19	20	19	11
16	41	66	91	1	1	3	3	1	6	5	1	5	9	10	3	2	11	13	8	12	12	5	6	21	8	8	4	15
17	42	67	92	1	1	2	2	3	4	2	6	2	3	2	12	5	2	10	13	5	8	18	9	16	10	17	16	20
18	43	68	93	1	2	1	4	2	6	4	1	4	8	9	10	7	9	3	12	12	9	7	20	19	9	19	21	13
19	44	69	94	1	2	2	1	3	5	2	8	9	10	4	9	8	13	1	1	14	10	19	10	11	18	15	7	6
20	45	70	95	1	1	3	2	5	4	1	3	8	1	3	8	6	6	9	5	7	13	4	15	1	7	22	15	21
21	46	71	96	1	1	1	2	5	1	7	2	3	2	1	11	4	7	5	3	2	1	3	12	18	5	19	14	9
22	47	72	97	1	2	1	3	1	3	2	6	2	1	8	7	1	4	2	11	8	2	17	4	17	21	16	3	5
23	48	73	98	1	2	3	4	2	2	6	7	7	8	3	4	9	3	6	2	11	11	16	2	8	11	23	6	22
24	49	74	99	1	1	2	1	4	6	3	5	5	3	1	5	13	1	14	8	14	6	15	9	14	3	6	9	17
25	50	75	100	1	1	2	3	3	2	4	6	4	7	5	3	12	12	12	4	6	2	17	11	2	12	4	8	10

KHWESHINEA 1 YA SASAS: 2015

Tshivhalo tsha vhathu muṭani uyu

Tshivhalo tsha vhathu vha re na miṅwaha ya 16 na u fhira muṭani uyu

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE DZIKHOUDU DZO TEAHO

Shedulu ya muṭa	Kha vha ṅwale u bva kha muhulwane (nṭha) u ya kha muṭuku (fhasi)	Nomboro ya muthu	Ṭhoho ya muṭa	Naa [dzina] u na miṅwaha mi ngana? (nga miṅwaha yo fhelelaho; nga fhasi ha ṅwaha muthihi =00)	Naa [dzina] ndi munna kana musadzi? Munna=1 Musadzi=2	Naa [dzina] u wela kha murafho u fhio?	Naa [dzina] u na vhushaka-ge na mufhinduli
<p><i>Vha humbelwa u dodombedza vhathu vhoṭhe muṭani vha Jaho zwo bikwaho nga bodo nthihi nahone vhe vha vha vha tshi dzula henefho kha maḍuvha a 15 kha a 30 o fhiraho.</i></p> <p><i>Kha vha dzhiele nzhele: Kha vha tingeledze nomboro i re tsini na ṭhoho ya muṭa.</i></p>		01	01				
		02	02				
		03	03				
		04	04				
		05	05				
		06	06				
		07	07				
		08	08				
		09	09				
		10	10				
		11	11				
		12	12				
		13	13				
		14	14				
		15	15				
		16	16				
		17	17				
		18	18				
		19	19				
		20	20				
		21	21				
		22	22				
		23	23				
		24	24				
		25	25				

Murafho
1 = Murema
2 = Mukhaladi
3 = Muindia/Muasia
4 = Mutshena
5 = Muṅwe (<i>kha vha bule</i>)

Khoudu dza tsumbavhushaka na mufhinduli
1 = Mufhinduli
2 = Mufumakadzi kana munna kana mufarisi
3 = Murwa/ṅwana wa musidzana/ṅwana wavho a si wa malofha/ṅwana ane vha khou tou mu ṭhogomela
4 = Khotsi/mme/khotsi vha si vha malofha/mme vha si vha malofha
5 = Khaladzi/khaladzi a si wa malofha
6 = Muḍuhulu/muḍuhuluḍuhulwane
7 = Makhulu/makhulukuku
8 = Mazwale vha mufumakadzi kana vha munna
9 = Mukwasha kana ṅwedzhi
10 = Mulamu
11 = Vhuṅwe vhushaka (tsumbo, makhadzi/malume)
12 = A hu na vhushaka

ISSP MUSHUMO NA VHUSHAYAMUSHUMO

1. Musi ro sedza zwithu zwo~~t~~he, naa vho fushea zwi ngafhani nga vhutshilo havho nga u angaredza ano ma~~d~~uvha? Nga u angaredza, naa vha nga ri vho fushea nga maanda, vho fushea kana a vho ngo fushea na luthihi? [*Gara~~t~~a ja u sumbedza ja 2*]

U fushea tsho t he	1
U fushea	2
Vhukati ha u fushea na u sa fushea	3
U sa fushea	4
U sa fushea na luthihi	5
(A thi d ivhi)	8

Musi vha tshi humbula nga mushumo nga u angaredza, naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwi~~t~~atamennde zwi tevhelaho? [*Gara~~t~~a ja u sumbedza ja 1*]

	U tenda tsho t he	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tsho t he	(A hu na khetho)
2. Mushumo u sokou vha n d ila ya u wana tshelede – a sit shi n we tshithu u fhira afho.	1	2	3	4	5	8
3. Ndi nga takalela u vha na mushumo une nda badelwa khawo naho ndi si na t h odea ya tshelede.	1	2	3	4	5	8

Naa vha vhona zwi tevhelaho zwi zwa ndeme zwi ngafhani malugana na mushumo

...
[*Gara~~t~~a ja u sumbedza ja 3*]

	Ndeme nga maan d a	Ndeme	Vhukati ha ndeme na u sa vha na ndeme	A swi zwa ndeme	A si zwa ndeme na luthihi	(A thi na khetho)
4. ...u tsireledzea ha mushumo	1	2	3	4	5	8
5. ...mbuelo ya n t ha	1	2	3	4	5	8
6. ...zwickhala zwavhu d i zwa u bvela phan d a	1	2	3	4	5	8
7. ...mushumo mu n we na mu n we u takadzaho	1	2	3	4	5	8
8. ... mushumo u tendelaho muthu u shuma o vho f holowa	1	2	3	4	5	8
9. ... mushumo u no tendela muthu u thusa vha n we v h athu	1	2	3	4	5	8
10. ... mushumo u re na ndeme tsh i tshavhani	1	2	3	4	5	8
11. ... mushumo u no tendela muthu u ita tsheo nga tshifhinga kana d uvha ja u shuma	1	2	3	4	5	8
12. ... mushumo une wa katela v h ukwamani ha vhu n e na vha n we v h athu	1	2	3	4	5	8

13. Naa vho no vhuya vha litsha mushumo kana zwickhala zwa mushumo wavhu~~d~~i vha tshi itela u vhutshilo ha mu~~t~~a wavho?

Ee, ndo no zwi ita nahone ndi do dovha u ita ngauralo	1
Ee, ndo no zwi ita fhedzi ndi nga si tsha zwi dovha	2
Hai, a thi athu zwi ita fhedzi ndi nga zwi ita	3
Hai, a thi athu zwi ita nahone ndi nga si vuwe ndo zwi ita	4
(A thi na khetho)	8

14. Naa vho no kondelela kana vha nga kondelela mushumo u sa vha fushiho vha tshi itela muṭa wavho?

Ee, ndo no zwi ita nahone ndi do dovha u ita ngauralo	1
Ee, ndo no zwi ita fhedzi ndi nga si tsha zwi dovha	2
Hai, a thi athu zwi ita fhedzi ndi nga zwi ita	3
Hai, a thi athu zwi ita nahone ndi nga si vuwe ndo zwi ita	4
(A thi na khetho)	8

15. Kha miṅwaha miṭanu yo fhiraho, na vho no diwana vha tshi khou ṭalulwa malugana na mushumo, sa tsumbo, musi vha tshi khou ita khumbelo ya mushumo, kana musi vha tshi tea u wana nyengedzedzo ya muholo kana u alusiwa?

Ee	1	Kha vha vhudzise mbudziso 16
Hai	2	→ Kha vha pfukele kha mbudziso 17
Ndo vha ndi sa shumi kana u ṭoda mushumo	8	→ Kha vha pfukele kha mbudziso 17

16. U ya nga muhumbulo wavho, tshiitisi tshihulwane tsha u ṭalulwa uho ho vha hu mini?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE KHETHO NTHIHL FHEDZI

Miṅwaha yanga	01
Murafho	02
Lushaka	03
Mbeu	04
Vhurereleli hanga	05
Vhuholefhalo / vhuwadze ha muhumbulo kana ha muvhili	06
Vhudifhinduleli ha muṭa wa hashu	07
Lutendo lwanga lwa zwa politiki	08
Zwiṅwe zwiitisi (kha vha ṭaluse):	09
(A thi na khetho)	88

17. Kha miṅwaha miṭanu yo fhiraho, naa vho no vhuya vha shushedzwa nga muhulwane kana mushumisani mushumoni wavho, sa tsumbo, naa vho no vhuya vha ṭhuphiwa, u tambudziwa lwa namani kana lwa muhumbulo?

Ee	1
Hai	2
A zwi itei (A thi shumi/ a thi na muhulwane/ mushumisani)	8

Vha tendelanana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwiitamennde zwi tevhelaho? [Garaṭa ja u sumbedza ja 1]

	U tenda tshoṭhe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshoṭhe	(A thi na khetho)
18. Vhashumi vha tea u vha na dzangano jo khwaṭhaho ja u imelela vhashumi u itela u tsireledza madzangalelo avho.	1	2	3	4	5	8
19. Madzangano o khwaṭhaho a vhashumi ho ngo lugela ikononi ya Afrika Tshipembe.	1	2	3	4	5	8

20. Kha ri zwi dzhie uri vha nga ita tsheo nga ha tshiimo tsha mushumo wavho zwino.
Ndi tshifhio tsha zwi tevhelaho tshine vha nga tshi takalela?

Mushumo wa tshifhinga tsho t he [Iri dza 30 kana u fhira nga vhege]	1
Mushumo wa tshifhinganyana [Iri dza 10-29 nga vhege]	2
Mushumo wa iri dzi re nga fhasi ha 10 nga vhege	3
A thi funi mushumo wa u shumela malamba na luthihi	4
(A thi na khetho)	8

21. Naa vha khou shumela malamba zwa zwino?

Ee	1
Hai	2

Kha vha vhudzise mbudziso 22
 → Kha vha pfukele kha mbudziso 62

MUVHUDZISI: ARALI MUFHINDULI A TSHI KHOU SHUMELA MALAMBA (KANA A TSHEE O AWELA FHEDZI A NA VHUSHAKA HA VHUTHOLIWA): KHA VHA FHINDULE MBUDZISO 22 - 61.

Kha vha humbule nga dziawara dzine vha dzi shuma, na muholo une vha u wana kha mushumo wavho muhulwane, hu tshi katelwa na tshifhinga tsho engedzwaho tsha nga misi.

22. Arali vho vha vha na nthihi ya khetho idzi tharu, ndi ifhio ye vha vha vha tshi do i takalela?

U shuma awara ndapfu na u wana tshelede nnzhi	1
U shuma tshivhalo tshithihi tsha dziawara na u wana masheleni mathihi	2
U shuma awara dzisigathi na u wana masheleni matuku	3
(A thi na khetho)	8

Kha tshinwe na tshinwe tsha zwitatamennde izwi nga ha mushumo wavho (muhulwane), kha vha sumbedza uri vha tendelana kaha u hanedzana zwi ngafhani na zwi no tshimbilelana na mushumo wavho.

MUVHUDZISI: MBUDZISO DZI MALUGANA NA MUSHUMO MUHULWANE ARALI VHA NA MISHUMO MINZHI

Vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho? [*Gara* *la* u sumbedza *la* 1]

	U tenda tshothe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshothe	(A thi na khetho)
23. Mushumo wanga wo tsireledzea.	1	2	3	4	5	8
24. Muholo wanga u ntha.	1	2	3	4	5	8
25. Zwickhala zwanga zwa u bvela phanda zwi ntha.	1	2	3	4	5	8
26. Mushumo wanga u a takadza.	1	2	3	4	5	8
27. Ndi kona u shuma nga ndothe.	1	2	3	4	5	8
28. Mushumoni wanga ndi kona u thusa vhanwe vhathu.	1	2	3	4	5	8
29. Mushumo wanga u na ndeme tshitshavhani.	1	2	3	4	5	8
30. Mushumoni wanga ndi vhukwamani na vhanwe vhathu	1	2	3	4	5	8

Zwino dziinwe mbudziso nga ha nyimele yavho ya kushumele.

Kha vha sumbedze uri ndi lungana hune tshinwe na tshinwe tsha zwi tevhelaho tsha itea mushumoni wavho. Ndi lungana... [*Gara* *la* u sumbedza *la* 4]

	Misi yothe	Kanzhi	Zwiñwe zwifhinga	A si kanzhi	Na luthihi	(A thi na khetho)	
31.	... hune vha tea u ita mushumo u lemelahe?	1	2	3	4	5	8
32.	... hune vha wana mushumo wavho u tshi vha fha mutsiko	1	2	3	4	5	8
33.	... hune vha shuma hayani nga tshifhinga tshavho tsho dowealeaho tsha mushumo?	1	2	3	4	5	8
34.hune mushumo wavho wa katela u shuma na mafhelo a vhege?	1	2	3	4	5	8

35. Ndi tshifhio tsha zwitatamennde zwi tevhelaho tshine tsha **ta**lutshedza khwine **ndila** ine dziawara dzavho dza mushumo dza tiwa ngayo? (Nga dziawara dza mushumo ri amba tshifhinga tshine vha **thoma** na u **fhedza** mushumo ngatsho, hu si awara dzotho nga vhege kana nga **hwedzi**.)

Zwifhinga zwa u thoma na u fhedza zwi tiwa nga mutholi wanga nahone ndi nga si zwi shandukise nga nne mune	1
Ndi kona u ta tshifhinga tsha u thoma na u fhedza, fhezi hu na mikano.	2
Ndo vhofoholowa tshotho u ta uri ndi thoma na u fhedza lini u shuma.	3
(A thi na khetho)	8

36. Ndi tshifhio tsha zwitatamennde zwi tevhelaho tshine tsha **ta**lutshedza shedulu yavho ya nga misi mushumoni wavho muhulwane?

Ndi na shedulu ya nga misi kana u sielisana ha zwifhinga (vhukati ha duvha , madekwana kana vhusiku)	1
Ndi na shedulu kana u sielisana ha zwifhinga hu no shanduka (sa tsumbo, u bva kha ma duvha u ya madekwana kana vhusiku)	2
Ndi na shedulu hune zwifhinga zwa u shuma zwa tiwa nga tshifhinga tshipfufhi nga mutholi wanga	3
(A thi na khetho)	8

37. Ndi tshifhio tsha zwitatamennde zwi tevhelaho tshine tsha **ta**lutshedza **ndila** ine **duvha** **lavho** **la** mushumo **la** dzudzanywa ngayo?

Ndo vhofoholowa u nga dzhia tsheo ya uri mushumo wanga wa duvha na duvha u dzudzanywa hani	1
Ndi kona u ita tsheo nga ha nzudzanyo ya mushumo wanga wa duvha na duvha , fhedzi hu na mikano	2
A thongo vhofoholowa u ita tsheo nga nzudzanyo ya mushumo wanga wa duvha na duvha	3
(A thi na khetho)	8

38. Zwi nga vha **konde**la zwi ngafhani uri bve mushumoni lwa awara nthihi kana mbili nga tshifhinga tsha u shuma, u **thogomela** **thodea** dza vhone mune kana dza **muta**?

A zwi konde na luthihi	1
A zwi konde nga ma anda	2
Zwi a konde anyana	3
Zwi a konde nga ma anda	4
(A thi na khetho)	8

Ndi lungana hune vha pfa...[**Garata** **la** u **sumbedza** **la** 4]

	Misi yothe	Kanzhi	Zwi we zwifhinga	A si kanzhi	Na luthihi	(A thi na khetho)
39. ... thodea dza mushumo wavo dzi tshi dzhenelela kha vhushilo havho ha mutani ?	1	2	3	4	5	8
40. ... thodea dza muta wavho dzi tshi dzhelela kha mushumo wavho?	1	2	3	4	5	8

41. Tshenzhemo ya mushumo wavho wa kale kana zwikili vha zwi shumisa zwi ngafhani kha mushumo wavho wa zwino?

Zwi ukunyana	1
Zwi uku	2
Lunzhi	3
Lunzhinyana	4

(A thi na khetho)	8
-------------------	---

42. Kha mi **h**wedzi ya 12 yo fhiraho, naa vho no wana vhupfumbudzi ha u khwinisa zwikili zwavho zwa u shuma, hu nga vha mushumoni kana hu **h**we fhethu?

Ee	1
Hai	2
(A thi na khetho)	8

Nga u angaredza vha nga ~~ta~~lutshedza hani vhushaka mushumoni wavho ...

	Ha vhuḽisa	Ha vhuḽinya na	Vhukati ha u vha havhuḽi na vhusi havhudi	A si havhuḽi	A si havhuḽi na luthihi	(A thi na khetho)	
43.	... vhukati ha vhulanguli na vhashumi?	1	2	3	4	5	8
44.	... vhukati ha vhashumisani?	1	2	3	4	5	8

45. Naa vha fushea zwi ngafhani kha mushumo wavho (muhulwane)?

MUVHUDZISI: MBUDZISO NDI YA MUSHUMO WAVHO MUHULWANE ARALI VHA NA MISHUMO MINZHI

U fushea tshoṭhe	1
U fushea nga maanda	2
U fushea sa zwezwo	3
Vhukati ha u fushea na u sa fushea	4
U sa fushea zwiṭuku	5
U sa fushea nga maanda	6
U sa fushea tshoṭhe	7
(A thi na khetho)	8

Naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho?
[Garaṭa ~~ja~~ u sumbedza ~~ja~~ 1]

	U tenda tshoṭhe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshoṭhe	(A thi na khetho)	
46.	Ndi na dzangalelo ja u shuma nga maanda u fhirisa zwine nda ita zwone u itela u thusa feme kana dzangano line nda shuma khaḽo uri li bvelele.	1	2	3	4	5	8
47.	Ndi a ḽihudza kha u vha mushumi wa feme kana dzangano janga .	1	2	3	4	5	8
48.	Ndi nga hana muṅwe mushumo une wa mpha tshelede nzhinyana u itela uri ndi dzule ndi kha dzangano heli.	1	2	3	4	5	8

Zwino kha vha humbule nga ha lushaka lwa mushumo une vha ita wone, hu sa khathalei uri ndi dzangano kana feme ifhio ine vha shuma khayoy. Vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho?

[Garaṭa ~~ja~~ u sumbedza ~~ja~~ 1]

	U tenda tshoṭhe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshoṭhe	(A thi na khetho)	
49.	Arali tshikhala tshi hone, ndi nga shandukisa lushaka lwa mushumo wanga wa zwino uri ndi ite tshiṅwe tshithu.	1	2	3	4	5	8
50.	Ndi ḽihudza nga lushaka lwa	1	2	3	4	5	8

mushumo une nda ita wone.						
---------------------------	--	--	--	--	--	--

51. Naa vha vhona zwi tshi nga lemela kana u leluwa zwi ngafhani uri vha wane mushumo une wa vha wavhudi u fana na une vha vha khawo zwa zwino?

U leluwa nga maanda	1
U leluwa sa zwezwo	2
Vhukati ha u konda na u leluwa	3
U kondanyana	4
U konda tshotshet	5
(A thi na khetho)	8

52. Khonadzeo ndi ngafhani yauri vha do lingedza u wana mushumo kha inwe feme kana dzangano kha minwedzi ya 12 i daho?

Khonadzeo khulwane	1
Khonadzeo thukhu	2
A zwi konadzei	3
A zwi konadzei na luthihi	4
(A thi na khetho)	8

53. Ndi lungana, arali zwi tshi itea, hune vha vhilaedzwa nga khonadzeo ya u fhelelwa nga mushumo wavho?

Ndi vhilaela nga maanda	1
Ndi na u vhilaela tshinwe tshifhinga	2
Ndi vhilaela zwituku	3
A thi vhilaeli na luthihi	4

Naa vha tendelana kana u hanedza zwi ngafhani na zwi tamamennde zwi tevhelaho. U itela uri ndi songo shaya mushumo ndi nga takalela ... [Gara ta la u sumbedza la 1]

	U tenda tshotshet	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshotshet	(A thi na khetho)
54. ...u tangedza mushumo une wa toda zwikili zwiswa.	1	2	3	4	5	8
55. ...u tangedza mushumo u re na muholo mutuku.	1	2	3	4	5	8
56. ...u tangedza mushumo wa tshifhinganyana.	1	2	3	4	5	8
57. ...u enda tshikahala tshilapfu uri ndi wne mushumo.	1	2	3	4	5	8
58. ...u tshimbila ngomu Afrika Tshipembe.	1	2	3	4	5	8
59. ...u ya kha linwe shango.	1	2	3	4	5	8

60. Kha minwedzi ya 12 yo fhiraho, nga ndani ha mushumo wavho muhulwane, naa vho no itea minwe mushumo u itela malamba?

Ee, zwifhinga zwothe	1
Ee, vhunzhi ha zwifhinga	2
Ee, tshinwe tshifhinga	3
Hai	4

} Kha vha vhudzise mbudziso 61
 → Kha vha pfukele kha mbudziso 62

61. Kha miⁿwedzi yo^the ya 12, vho wana muholo mu ngafhani kha muⁿwe mushumo musi zwi tshi vhambedzwa na mushumo wavho muhulwane. Kha mushumo muⁿwe na muⁿwe wa u engedza, ndo wana ...

...zwi ^t ukusa kha mushumo wanga muhulwane	1
...zwi ^t uku kha mushumo wanga muhulwane	2
...zwi no ^t oda u lingana na zwine nda zwi wana kha mushumo wanga muhulwane	3
...u fhirisa zwine nda zwi wana kha musumo wanga muhulwane	4
...zwinzhisa u fhira kha mushumo muhulwane	5
(A thi na khetho)	8

MUVHUDZISI: KHA VHA PFUKELE KHA MBUDZISO 86 KHA VHAFHINDULI VHO FHIINDULAHO MBUDZISO 22– 61 (VHANE VHA KHOU SHUMELA MALAMBA)

MUVHUDZISI: KHA VHA FHIINDULE MBUDZISO 62-85ARALI VHA SAKHOU SHUMELA MALAMBA ZWA ZWI NO

62. Naa vho no vhuya vha shumela malamba lwa ⁿwaha wo^the kana u fhira?

Ee	1	Kha vha vhudzise mbudziso 63 → Kha vha pfukele kha mbudziso 67
Hai	2	

63. Ndi lini he mushumo wavho wa u shumela malamba wa fhela?

--	--	--	--	--	--

ⁿwaha

64. Kha vha bule ⁿwedzi hafhu

--	--

ⁿwedzi

65. Vho vha vho fushea zwi ngafhani kha mushumo wavho wa u fhedza?

U fushea tsho ^t he	1
U fushea nga ma ⁿ da	2
U fushea sa zwezwo	3
Vhukati ha u fushea na u sa fushea	4
U sa fushea zwi ^t uku	5
U sa fushea nga ma ⁿ da	6
U sa fushea tsho ^t he	7
(A thi na khetho)	8

66. Ndi tshini tsho itaho uri mushumo wvho muhulwane u fhele?

MUVHUDZISI: KHA VH ATINGELEDZE KHETHO NTHI HI FHEDZI

Tshifhinga tsha u notha tsho vha tsho swika	1
Ndo notha u ṭavhanya, nga u tou funa	2
Ndo notha u ṭavhanya, hu si nga u funa hanga	3
Ndo do holefhala lwa tshothe	4
Mushumo wo mbo di vala	5
Ndo pandeliwa	6
Tshifhinga tshanga kana thendelano yo swika magumoni	7
Vhudifhinduleli ha muṭa	8
Ndo do vthingiwa/vhinga	9

67. Naa vha nga takalela u wana mushumo wa u shumela malamba, zwino kana tshifhinga tshi ḍaho?

Ee	1
Hai	2

→ Kha vha pfukele
kha mbudziso
84

68. Ndi ngafhani khonadzeo ya uri vha nga wana mushumo?

Khonadzeo khulwane	1
Khonadzeo sa zwezwo	2
A hu na khonadzeo	3
A hu na khonadzeo na luthihi	4
(A thi na khetho)	8

69. Ndi lungana, arali zwi tshi itea, hune vha vhilaedzwa nga khonadzeo ya u sa wana mushumo?

Ndi vhilaela nga maanda	1
Ndi vhilaela tshiwe tshifhinga	2
Ndi vhilaela zwi tuku	3
A thi vhilaeli na luthihi	4

Vha tendelana kana u hanedzana na zwi ngafhani na zwi tamennde zwi tevhelaho. U wana mushumo ndi tea u diimisela ... [Garata ja u sumbedza ja 1]

	U tenda tshothe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshothe	(A thi na khetho)
70. ...u tangedza mushumo u no toda zwikili zwi swa.	1	2	3	4	5	8
71. ...u tangedza mushumo u re na malamba matuku.	1	2	3	4	5	8
72. ...u tangedza mushumo wa tshifhinganyana.	1	2	3	4	5	8
73. ...u enda tshifhinga tshilapfu uri ndi wane mushumo.	1	2	3	4	5	8
74. ...u enda ngomu Afrika Tshipembe.	1	2	3	4	5	8
75. ...u yak ha iwe shango.	1	2	3	4	5	8

Musi vha tshi humbula nga miwedzi ya 12 yo fhiraho, naa vho no vhuya vha ita tshiwe tsha zwi tevhelaho uri vha wane mushumo? [Garata ja u sumbedza ja 5]

	Hai	Ee, luthihi kana luvhili	Ee, lu no fhirahile luvhili
76. U diwalisa kha dzhendedzi ja mushumo ja nnyi na nnyi?	1	2	3
77. U diwalisa kha dzhendedzi ja phuraivete ja mushumo?	1	2	3
78. U fhidula khunguwedzo dza mushumo?	1	2	3
79. U dikunguwedza u itela mushumo, sa tsumbo kha inthanete kana guranda?	1	2	3
80. U ita khumbelo thwi kha vatholi?	1	2	3
81. U humbela mashaka, dzikhonani kana vhashumisani uri vha vha thuse u wana mushumo?	1	2	3

82. Kha miwedzi ya 12 yo fhiraho, naa vho no wana hune u pfumbudziwa u itela u khwinisa zwikili zwavho zwa mushumo?

Ee	1
Hai	2
(A thi na khetho)	8

83. Naa vha khou toda mushumo zwa zwino?

Ee	1
Hai	2
(A thi na khetho)	8

84. Tshiko tshavho tshihulwane tsha thikhedzo ya ikonomi ndi tshifhio?

MUVHUDZISI: VHA SONGO VHALELA DZIPHINDULO NTHA. KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO NTHIHI FHEDZI

Mufarisi wa zwino	01
Miñwe mirado ya muta	02
Phensheni (ya phuraivete/ya muvhuso)	03
Magavhelo a ndindakhomo ya u fhelewa nga mushumo / UIF	04
Mundende	05
Mishumo i no ita i tshi vha hone	06
Nyadzimo ya matshudeni	07
Masheleni e a vha o vhulungiwa	08
Mibindudzo kana mbuelo dza u renndisa	09
Zwiñwe (kha vha bule)	88

85. Vha vhilaela zwi ngafhani, arali zwi tshi itea, nga khonadzeo ya u nga xeelwa nga tshiko itshi tshihulwane tsha thikedzo ya ikonomi?

Ndi vhilaela zwi hulwane	1
Ndi a vhilaela tshiñwe tshifhinga	2
Ndi a vhilaela zwiñuku	3
A thi vhilaeli na luthihi	4

KUPFESESELE KWA NNYI NA NNYI NGA HA THEKINOŁODZHI YA VHUTSHILO
(BIOTECHNOLOGY)

Zwino ndi do vha vhudzisa dzimbudziso nga ha saintsi na thekinoŁodzhi.

Vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwi tamamennde zwi tevhelaho?
[Gara ta la u sumbedza la 1]

	U tenda tshothe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u hanedza	U hanedza	U hanedza tshothe	(A thi divhi)
86. Saints na ThekinoŁodzhi zwi ita matshilo ashu a vhe na mutakalo, a leluwe hafhu hu vhe na u digeda huhulwane	1	2	3	4	5	8
87. Ri disendeka nga maanda kha saints, hu si lwo lingana kha lutendo	1	2	3	4	5	8
88. A si zwa ndeme kha nge u divha nga ha saints kha vhutshilo hanga ha divha na divha	1	2	3	4	5	8
89. Vhathu vho sikiwa u bva kha zwiñwe zwipuka	1	2	3	4	5	8
90. Mvelaphanda kha zwa Saints i vhuedza vhapfumi u fhira vhasiwana	1	2	3	4	5	8

91. Nga u angaredza, naa vha nga ri vha na ndivho nnzhi, ndivho thuku, a vha na ndivho kana a vha na ndivho na luthihi nga ha thekinoŁodzhi ya vhutshilo?

Ndivho nnzhi	1
Ndivho thuku	2
A thi na ndivho	3
A thi na ndivho na luthihi	4
(A thi divhi)	8

92. Naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na uri thekino lodzhi ya vhutshilo ndi bu do ji re kule na kupfesesele kwanga? [*Garata la u sumbedza la 1*]

U tenda tsho the	1
U tenda	2
Vhukati ha u tenda na u sa tenda	3
U sa tenda	4
U sa tenda na luthihi	5
(A thi divhi)	8

Naa ndivho yavho ndi ngafhani nga ha mathemo a tevhelaho? [Garaŋa 1a u sumbedza 1a 6]

	A thi athu pfa ngao	Ndo no pfa nga hao fhedzi ndi divha zwiŋuku ngao kana a thi divhi tshithu ngao	Ndi a divha lwo linganaho u nga ŋalutshedza khonani yanga ngao	(A thi divhi)	
93.	DNA	1	2	3	8
94.	Dzidzhini	1	2	3	8
95.	Saintsi ya vhutshilo (Biotechnology)	1	2	3	8
96.	U shandukiswa ha dzhini	1	2	3	8
97.	Zwiŋiwa zwo bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini kana zwiŋiwa zwa GM	1	2	3	8

MUVHUDZISI: KHA VHA VHALELE NŋHA ŋHALUTSHEDZO DZI TEVHELALO DZA DZIDZHINI, U SHANDUKISWA HA DZHINI NA SAINTSI YA VHUTSHILO KHA VHAFHINDULI VHOTH.

Zwino ndi do vhalela nŋha ŋhalutshedzo dza mathemo haya.

Saintsi ya vhutshilo (Biotechnology) ndi u shumisa saintsi ya divhavhutshilo u shandukisa zwithu zwi tshilaho uri hu itiwe zwi bveledzwa zwi swa. Zwo shumisiwa kha zwa vhulimi u itela uri zwimela zwi kone u imedzana na malwadze. Hafu zwo shumisiwa na kha zwa mishonga na ndowetshumo.

Dzidzhini (Genes) dzi wanala kha zwithu zwoŋhe zwi tshilaho. Dzi fara zwidodombedzwa zwine zwa ita uri zwithu zwi tshilaho zwi vhe nga ndila ine zwa vha zwone, u fana na mivhala yazwo, tshivhumbeo na saidzi. Zwiŋaluli hezwi zwi fhirisiwa u bva kha murafho u ya kha muŋwe nga dzone dzidzhini.

U shandukiswa ha dzhini (kana GM) hu shumisiwa nga vhorasaintsi u shandukisa kana u bvisa dzhini kha tshithu tshi tshilaho. Hezwi zwi itelwa u shandukisa zwiŋaluli zwa zwimela na zwiŋwe zwithu zwi tshilaho.

Arali vha shi toda u divha zwinzhi nga ha saintsi ya vhutshilo, ndi ngafhani khonadzeo ya uri vha nga wana mafhungo avho kha zwiko zwi tevhelaho? [Garaŋa 1a u sumbedza 1a 7]

	Khonadze o khulwane	Khonadze o sa zwezwo	A hu na khonadze o	A hu na khonadze o na luthihi	(A thi divhi)	
98.	TV	1	2	3	4	8
99.	Radio	1	2	3	4	8
100.	Nyandadamafhungo dzo gandiswaho (dzibugu, dzigurannŋa na dzimagazini)	1	2	3	4	8
101.	Inthanete	1	2	3	4	8
102.	Tshikoloni kana gudedzini	1	2	3	4	8
103.	Senthara ya zwa saintsi	1	2	3	4	8

	Khonadze o khulwane	Khonadze o sa zwezwo	A hu na khonadze o	A hu na khonadze o na luthihi	(A thi divhi)
104. Dzikhonani na mashaka	1	2	3	4	8

105. Naa vho no pfa nga ha mbekanyamushumo ya Kupfesesele kwa Nnyi na nnyi kwa Saintsi ya Vhutshilo ya Muhasho wa Saintsi na Thekingo lodzhi wa Afrika Tshipembe?

Na luthihi	1
Zwi tuku	2
Lunzhinyana	3
Lunzhi	4
(A thi divhi)	8

Zwino ndi **toda** u **divha** kuvhonele kwavho nga ha **zwiliwa** zwo bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini. Nga u shumisa thekino **lodzhi** ya vhutshilo ya musalauno zwi a konadzea u ita uri vhulimi vhu bveledze khano nnzhi. **Zwiliwa** zwa GM zwi bva kha zwimela zwo bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini nga yenei **ndila**.

106. U ya nga hune vha **divha** ngaho, naa zwimela zwi bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini zwi a tendelwa u **tavhiwa** fhando Afrika Tshipembe?

Ee	1
Hai	2
(A thi divhi)	8

107. Naa vha nga bula zwimela zwi bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini zwine zwa khou **tavhiwa** zwazwino Afrika Tshipembe?

MUVHUDZISI: VHA **SONGO** VHALELA **NTHA** DZIPHINDULO. PHINDULO NZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWO**T**HE ZWO TEAHO.

a.	Maapulas	01
b.	Canola	02
c.	Luguli	03
d.	Mavhele	04
e.	Ma g abula	05
f.	Mufhoho	06
g.	Soya	07
h.	Ma t amatisi	08
i.	Gorou	09
j.	Tshinwe tshimela (KHA VHA BULE)	10
k.	Na tshithihi tsha zwi re afho n tha	11
l.	(A thi divhi)	88
m.	(A thi athu pfa nga zwimela zwo bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini na luthihi)	99

108. Naa vho no **tavha** mbeu u itela u alusa zwimela?

Ee	1	→Kha vha vhudzise mbudziso 109
Hai	2	
(A thi divhi)	8	→Kha vha ye kha mbudziso 110

109. Naa mbeu dzo wanala hani? -

MUVHUDZISI: PHINDULO NZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWO**T**HE ZWO TEAHO.

a.	U vhulunga mbeu u bva kha zwimela zwo fhiraho	1
b.	U tshintshana mbeu na vhanwe vhalimi	2
c.	U renga mbeu dza GM	3
d.	U renga mbeu dzi si dza GM	4
e.	U renga mbeu (fhedzi a thi na vhu tan zi uri ndi dza GM kana a si dza GM)	5
f.	(A thi divhi)	8

110. Naa vho no **la** **zwiliwa** zwo bveledzwaho nga GM?

Ee	1
Hai	2
(A thi divhi)	8

111. Musi vha tshi vhambedza mavhele a no **liwa namusi** na e a vha a tshi **liwa miwaha** ya fumbili yo fhiraho, naa vha nga ri ...:

...a a fana	1
...a na mbonalo yo fhambanaho	2
...a aluwa nga ndila yo fhambanaho	3
...a na vhuvhili hazwo, mbonalo yo fhambanaho na u aluwa nga ndila yo fhambanaho	4
(A thi divhi)	8

Naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho nga ha zwi**liwa** zwo bveledzwaho nga u shandukisa dzidzhini kana zwi**liwa** zwa GM na vhutshilo ha **divha liwe** na **liwe**? [Garata la u sumbedza la 17]

	U tenda tshothe	U tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)
112. Ndi nga renga mavhele a GM arali o vha a na mutakalo wavhudi	1	2	3	4	8
113. Ndi nga renga mavhele a GM arali a sa divhi u fana na mavhele o doweleaho	1	2	3	4	8
114. Ndi nga renga mavhele a GM arali o vha a tshi tavhiwa nga ndila i sa tshinyadzi mupo zwi tshi vhambedzwa na mavhele a si a GM	1	2	3	4	8

Kha vha senguluse zwitatamennde zwi tevhelaho, vha sumbedze arali vha tshi tenda tshothe, u tenda, u sa tenda kana u sa tenda na luthihi. [Garata la u sumbedza la 17]

	U tenda tshothe	U tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)
115. U shandukiswa ha dzidzhini kha zwi liwa zwi khou fhiritanya nzudzanyo dza Mudzimu	1	2	3	4	8
116. U shandukiswa ha dzidzhini kha zwi liwa zwo khakhea	1	2	3	4	8
117. Madzangano a dzitshaka ane a bveledza zwi liwa zwa GM a zwi ita nga ndila yavhudi	1	2	3	4	8

Zwino, naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho. [Garata la u sumbedza la 17]

	U tenda tshothe	U tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)
118. Zwi liwa zwa GM zwo vhulungea u nga liwa	1	2	3	4	8
119. Masiandaitwa a tshifhinga tshilapfu kha mutakalo a u la zwi liwa zwa GM ha divhiwi	1	2	3	4	8
120. Zwibveledzwa zwi re na zwi liwa zwa GM zwi tea u lebu liwa	1	2	3	4	8
121. Zwi liwa zwa GM zwo lugela ikonomi	1	2	3	4	8

		U tenda tshoṭhe	U tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi ḡivhi)
122.	Zwiḡiwa zwa GM zwi vhuedza vhalimi vhahulwane	1	2	3	4	8
123.	Zwiḡiwa zwa GM zwi vhuedza vhalimi vhaṭuku vha u limela u ḡitshidza vhone vhane	1	2	3	4	8
124.	Zwiḡiwa zwa GM zwi ḡisa tswikelelo yo tsireledzeaho ya zwiḡiwa muṭani wanga	1	2	3	4	8
125.	Mutengo kha mupo wa u lima zwimela zwa GM ndi muhulwane u fhira wa kulimele kwa kale	1	2	3	4	8
126.	Nga u angaredza, zwiḡiwa zwa GM zwi na mbuelo nnzhi u fhira khombo tshitshavhani	1	2	3	4	8

Saintsi ya vhutshilo i shumiswa hafhu na kha zwa mishonga. Ndivho yavho ndi ngafhani na kushumisele ku tevhelaho siani ja mishonga kwa saintsi ya vhutshilo? [Garata ja u sumbedza ja 6]

	A thi athu pfa ngazwo	Ndo no pfa nga hazwo, fhedzi a ndivho yanga ngazwo ndi thuku kana a thi divhi tshithu ngazwo	Ndi divha zwo linganaho ngazwo lunde nga talutshedza khonani	(A thi divhi)	
127.	Ndingo dza dzhenetiki u wanulusa malwadze a pfukelaho	1	2	3	8
128.	Dzilafho ja dzhini u itela u alafha nyimele ya dzhenethiki	1	2	3	8
129.	U bveledzwa ha mishonga nga u shumisa zwithu zwi tshilaho zwa GM	1	2	3	8

Kha vha senguluse zwitatamennde zwi tevhelaho, vha sumbedze arali vha tshi tenda tshothe, u tenda, u hanedza kana u hanedza tshothe. [Garata ja u sumbedza ja 17]

	U tenda tshothe	U tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)	
130.	U shumisa zwithu zwi tshilaho zwa GM kha u bveledza mishonga ndi u dzhenelela kha mushumo wa Mudzimu	1	2	3	4	8
131.	U shumisa zwithu zwi tshilaho zwa GM kha mveledziso ya mishonga zwo khakhea.	1	2	3	4	8
132.	Madzangano a dzitshaka a no shumisa saintsi ya vhutshilo u ita mishonga a zwi ita nga ndila yavhudi	1	2	3	4	8

Ndi lungana he vha diwana vha tshi khou dzhenela kha nyito dza sialala dzi tevhelaho? [Garata ja u sumbedza ja 8]

	Kanzhi	Zwiñwe zwifhinga	A few times	Rarely	Na luthihi	(A thi divhi)	
133.	U shumisa mishonga ya sialala (sa mindahandahane)	1	2	3	4	5	8
134.	U ita zwiñwa nga kuitele kwa divhavhutshilo (u fana na u tomba halwa kana u vhlisa mafhi)	1	2	3	4	5	8
135.	Vhulimi ha sialala (sa u tavha zwiliñwa nga u shumisa ndivho ya sialala ya tshitshavha)	1	2	3	4	5	8

Mveledziso na kushumisele kwa saintsi ya vhutshilo zwi langiwa nga milayo na mbekanyamaitele dzo fhambanaho. Zwino ndi do dodombedza tshivhalo tsha zwigwada tshitshavhani. Ndi thuthuwedzo ngafhani ine vha vhone uri vha tea u vha nayo kha u itiwa ha milayo na mbekanyamaitele idzi? [Garata ja u sumbedza ja 9]

	Thuthuwedzo khulwane	Thuthuwedzo zwayo	Thuthuwedzo thukhu	A hu na thuthuwedzo na luthihi	(A thi divhi)

	Thuthuwedzo khulwane	Thuthuwedzo zwayo	Thuthuwedzo zothukhu	A hu na thuthuwedzo na luthihi	(A thi divhi)	
136.	Zwigwada zwa mupo/NGOs	1	2	3	4	8
137.	Madzangano a dzitshaka	1	2	3	4	8
138.	Mabindu a Afrika Tshipembe	1	2	3	4	8
139.	Vhorabulasi vhavhambadzi	1	2	3	4	8
140.	Vhorabulasi vha u ditshidza	1	2	3	4	8
141.	Nyangadzamazungu	1	2	3	4	8
142.	Madzangano a vhurerele	1	2	3	4	8
143.	Muvhuso wa Afrika Tshipembe	1	2	3	4	8
144.	Vhorasaintsi vha yunivesithi	1	2	3	4	8
145.	Tshitshavha nga u angaredza	1	2	3	4	8

146. Naa vha humbula u ri zwiliwa zwa GM zwi langiwa zwavhudi nga muvhuso wa Afrika Tshipembe?

Ee	1
Hai	2
(A thi divhi)	8

147. Musi vho sedza zwothe zwine vha zwi divha nga ha thoho iyi na u humbula nga ha vhone na muta wavho, naa vha vhona saintsi ya vhutshilo nga maanda sa mbuelo kana nga maanda sa khombo?

Nga maanda sa mbuelo	1
Nga maanda sa khombo	2
Na tshithihi tshazwo	3
(A thi divhi)	8

U VHA NA FULUFHELO

Zwino ndi khou ya u vha vhudzisa dziñwe mbudziso nga ha thoho yo fhambanaho.

Kha vha fhindule mbudziso dzi tevhelaho nga ha vhone vhañe nga u sumbedza uri vha tendelana zwi ngafhani nga u shumisa tshikalo tshi tevhelaho: U sa tenda na luthihi, U sa tenda, vhukati, U tenda, na U tenda tshothe.

Kha vha fhulufhedzee nga hune vha nga kona ngaho, vha lingedze uri phindulo ya ñwe mbudziso i songo tuthuwedza phindulo kha ñwe mbudziso. A hu na phindulo dzone na dzo khakheaho.

Naa vha a tenda kana u hanedza uri . . .

GARATA LA U SUMBEDZA 1

	U sa tenda na luthihi	U sa tenda	Vhukati	U tenda	U tenda tshothe	(A thi divhi)	(A hu na phindulo)	
148.	Kha zwifhinga zwa u timatima, ndi anzela u lavhelela zwivhuya.	1	2	3	4	5	8	9
149.	Arali hu tshi nga	1	2	3	4	5	8	9

	khakhea tshinwe tshithu khaṅe, zwi ḑo ralo.							
150.	Ndi na fhulufhelo nga ha vhumatshelo hanga misi yothe.	1	2	3	4	5	8	9
151.	A si kanzhi ndi tshi lavhelela zwithu uri vhe siani Janga.	1	2	3	4	5	8	9
152.	A thi anzeli u vhonga u nga zwithu zwavhuḑi zwi ḑo itea kha nna.	1	2	3	4	5	8	9
153.	Nga u angaredza, ndi lavhelela zwithu zwavhuḑi zwinzhi kha nṅe u fhirisa zwivhi.	1	2	3	4	5	8	9

Nga u shumias tshikalo tshi re kha garata la u sumbedza, kha vha nange phindulo ine ya talutshedza khwine ndila ine vha humbula ngayo nga ha vhone mune zwino. Kha vha sedze kha vhone mune na zwine zwa khou itea vhutshiloni havho zwa zwino. Kha vha fhindule tshinwa tshinwe na tshinwe musu ndi tshi khou zwi vhala u ya nga tshikalo kha garata.

GARATA LA U SUMBEDZA 10

	A si zwone na luthihi	A si zwone kanzhi	A si zwone	A si zwone zwiṭuku	Ndi zwone zwiṭuku	Ndi zwone sa zwezwo	Ndi zwone kanzhi	Ndi zwone tshothe	(A thi divhi)	(A hu na phindulo)
154. Arali ndi tshi nga divhana ndi matopeni, ndi nga humbula ngandila nanzhi dzine nda nga bva ngadzo.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99
155. Zwa zwino ndi khou tevhela ndivho dzanga nga gungo dzothhe.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99
156. Hu na ndila nanzhi dza u shumana na thaidzo dzine nda khou tangana nadzo zwino.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99
157. Zwa zwino ndi divhona sa o bvelelaho.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99
158. Ndi nga humbula nga ndila nanzhi dza u swilelea ndivho dzanga.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99
159. Zwa zwino ndi khou swikelela ndivho dzanga dze nda dzi ta.	1	2	3	4	5	6	7	8	88	99

NDIVHO YA ZWA MASHELENI

Zwino ndi tama u vha vhudzisa dzimbudziso nga ha muta wavho na mafhungo a masheleni. Kha vha thome nga u mbudza:

160. Ndi vhangana vhana vha miṅwaha ya nga fhasi ha ya 18 vhane vha dzula navho?

Tshivhalo tsha vhana vha re nga fhasi ha miṅwaha ya 18	
(A thi divhi)	98
(Vho hana)	99

161. Nwana mutukusa mutani wavho ndi mu ngafhani _____?

Vhukale ha nwana
mutukusa:

Miñwaha ya

Years

(A zwi tei/A hu na vhana mutani)

97

162. Ndi vhathu vha ngana vha re na miṅway a 18 na u fhira vhane vha dzula navho [hu tshi katelwa mufarisi wavho]? Vha songo vhala na vhone vhaṅe

Tshivhalo tsha vhathu vha re na miṅwaha ya 18 u y antha	
(A thi divhi)	98
(Vho hana)	99

163. Ndi nnyi a re na vhuḍifhinduleli ha u langula tsheo dza ḍuvha na ḍuvha dza masheleni mutani wavho?

Vha ita tsheo idzi nga vhone vhaṅe	1
Vha ita tsheo idzi na muṅwe muthu	2
Muṅwe muthu u ita tsheo idzi	3
(A thi divhi)	8
(Vho hana u fhindula)	9

164. Naa muta wavho u na mugaganyagwama? Mugaganyagwama wa muta u shumiswa kha ita tsheo ya mukovhe kha mbuelo yavho, u no shumiswa kha u renga, kha u vhumungu na u badela milandu.

Ee	1
Hai	2
(A thi divhi)	8
(Vho hana)	9

Ndi do vhala zwiṅwe zwitatamennde zwa vhuḍifari. Kha vha mbudze uri ndi lungana hune vha ita izwi zwithu. [Garata ja u sumbedza ja 4]

	Misi yothe	Kanzhi	Tshiṅwe tshifhinga	A si kanzhi	Na luthihi	(A thi divhi)	(Vho hana)	(A zwi tei)
165. Phanḍa ha musi ndi tshi renga tshiṅwe tshithu ndi sedzulusa nga vhurongwane uri ndi nga zwi swikelela naa	1	2	3	4	5	8	9	
166. Ndi badela tsumbalandu dzanga nga tshifhinga	1	2	3	4	5	8	9	10
167. Ndi na vhusedzi havhuḍi kha mafhungo anga a zwa masheleni	1	2	3	4	5	8	9	
168. Ndi ta ndivho dza masheleni dza tshifhinga tshilapfu nda shuma nga maanḍa uri ndi dzi swikelele	1	2	3	4	5	8	9	

169. Zwiṅwe zwifhinga vhathu vha wana uri mbuelo yavho i a tshela kha tshodea dzavho. Kha miṅwedzi ya 12 yo fhira, naa izwi zwo itea khavho?

Ee	1	→Kha vha vhuḍzise mbudziso 170 Kha vha pfukele kha mbudziso 172
Hai	2	
(A thi divhi)	8	
(Vho hana u fhindula)	9	

170. Naa vho ita mini u itela u swikela **t**hodea dza ndeme musi izwi zwi tshi iteka lwa u fhedza?

MUVHUDZISI: KHA VHA VHUDZISE: NAA HU NA ZWI~~N~~WE ZWE VHA ITA ZWONE? VHA SONGO VHALELA NTHA DZIPHINDULO. PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA.

171. Kha zwithu zwe vha bula zwone, ndi tshifhio tshine muta wavho wa ditika ngatsho nga maanda?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO NTHIHI FHEDZI.

	Q.170	Q.171 [PHINDULO O NTHIHI]
a. U bvisa masheleni kha mbulungelo kana u fhirisela masheleni u bva akhauntu ya mbulungelo u ya kha i shumiswaho misi <u>yothe</u>	1	1
b. U fhungudza masheleni ane nda a shumisa kha u renga, u sa renga zwi sa <u>to deiho</u>	2	2
c. U rengisa tshi n we tshithu tshine nda vha natsho	3	3
d. U shuma tshifhinga tsho engedzwaho, na u wana muholo wa nyengedzedzo	4	4
e. U pamba zwijiwa kana tshelede kha mashaka kana dzikhonani	5	5
f. U hadzima kha mutholi/u bva kha muholo u kha <u>di daho</u>	6	6
g. U wana tshikolodo nga u vhetshedzela nga thundu/ndaka yavho	7	7
h. U koloda kha mbulungelo yanga na dzikijabu dza zwikolodo	8	8
i. U kokodza masheleni kha akhauntu ya nyadzimo ya <u>nndu</u>	9	9
j. U ita khumbelo ya tshikolodo/u kokodza masheleni kha tshikwaman tsha phesheni	10	10
k. U shumia ho tendelwaho ha masheleni are nga <u>n</u> tha ha ane nda vha nao bannngani (ova d irafuthi)	11	11
l. U shumisa gara t a ya tshikolodo u itela u bvisa kheshe kana u badela tsumbalandu/u renga zwijiwa	12	12
m. U wana tshikolodo kha munekedzi wa tshumelo dza masheleni wa foma j a (hu tshi katelwa banna, na zwi n we)	13	13
n. U wana tshikolodo tsha <u>d</u> uvha j a muholo (u hadzima masheleni kha mu n we muthu a si mutholi vho pika u <u>d</u> o lifha nga muholo u <u>d</u> aho)	14	14
o. U wana tshikolodo kha muhadzimizi a si wa foma j a	15	15
p. U shumisa ova d irafuthi i songo tendelwaho	16	16
q. U badela tsumbalandu dzanga u lenga; u fhirelwa nga <u>d</u> uvha j a dzimbadelo	17	17
r. Zwi n we (kha vha bule)	18	18
s. (A thi <u>d</u> ivhi)	98	98
t. (Vho hana u fhindula)	99	99

172. Naa vho vhetshela thungo tshikwama tsha shishi tshine tsha do vha thusa u swikelela **t**hodea dza mi~~n~~wedzi ya 3 arali vha lwala, vha xeletwa nga mushumo, u sa shuma zwavhudi ha ikononi kana zwi~~n~~we zwiimo zwa shishi?

Ee	1
Hai	2
(A thi <u>d</u> ivhi)	8
(Vho hana u fhindula)	9

173. Arali vha xeletwa nga tshiko tshihulwane tsha mbuelo ya muta wavho, muta wavho u nga dzhia tshifhinga tshi ngafhani u tshi khou swikelela **t**hodea dza u tshila nga nndani ha u hadzima masheleni kana u pfuluwa nnduni?

Nga fhasi ha vhege	1
--------------------	---

Henefha kha vhege, fhedzi hu si n̄wedzi muthihi	2
Henefha kha n̄wedzi muthihi, fhedzi hu si miñwedzi miraru	3
Henefha kha miñwedzi mirahu, fhedzi hu si miñwedzi ya rathi	4
U fhira miñwedzi ya rathi	5
(A thi ñivhi)	8
(Vho hana u fhindula)	9

Ndi tama u dīvha uri vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho: [Garaṭa 1a u sumbedza 1a 1]

	U tenda tshoṭhe	U tenda	Vhukati ha u tenda na u sa tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi dīvhi)	(Vho hana)	
174.	Ndi wana zwi tshi fusha u shumisa tshelede u fhirisa u i vhulunga u itela tshifhinga tshilapfu	1	2	3	4	5	8	9
175.	Ndi tshilela 1a namusi nda litsha uri 1a matshelo 1i tshi dīvhona	1	2	3	4	5	8	9
176.	Tshelede yo itelwa u shumisiwa	1	2	3	4	5	8	9
177.	Ndo dīimisela u vhea khomboni maṅwe a masheleni anga musi ndi tshi a vhulunga kana u bindudza	1	2	3	4	5	8	9
178.	Tshiimo tshanga tsha masheleni tshi fhungudza khonadzeo yanga ya u ita zwithu zwa ndeme kha nṅe	1	2	3	4	5	8	9
179.	Ndi na u vhilaedzwa nga u badela tshoṭea dzanga dza u tshila	1	2	3	4	5	8	9
180.	Ndi na zwikolodo zwinzhi zwa zwino	1	2	3	4	5	8	9
181.	Ndi a fushea nga tshiimo tshanga tsha zwino tsha masheleni	1	2	3	4	5	8	9

182. Kha miṅwedzi ya 12 yo fhiraho naa vho vhulunga masheleni nga iṅwe ya nḡila dzi tevhelaho? Vha songo katela mbulungelo ya phesheni kha hei mbudziso.

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

a.	U salisa masheleni kha akhauntu yavho ya bannga	1
b.	U badela masheleni kha akhauntu ya u vhulunga	2
c.	U vhulunga masheleni hayani kana tshipatshini tshavho	3
d.	U fha muraḡo wa muṭa masheleni uri a vha vhulungele one	4
e.	Saving in a stokvel or any other informal savings club	5
f.	U renga zwibveledzwa zwa u bindudza masheleni, zwi sa katele zwikama zwa phesheni [tsumbo, dzithirasithi dza u bindudza na mikovhe]	6
g.	Kana u vhulunga nga iṅwe nḡila (hu tshi katelwa u renga zwifuwo kana nḡu)	7
h.	(Na tshithihi tsha zwi re afho nṅha – a thi athu dīwana ndi tshi khou vhulunga)	8

i.	(A thi divhi)	9
j.	(Vho hana u fhindula)	10

183. Arali vhone vha ne vha livhana na t hodea ya masheleni khulwane – i linganaho na muholo wavho wa n wedzi – naa vha nga kona u zwi badela nga nndani ha u hadzima masheleni kana u humbela thuso kha shaka kana dzikhonani?

Ee	1
Hai	2
(A thi divhi)	7
(A zwi tei – a thi na mbuelo ya vhuṅe)	8
(Vho hana u fhindula)	9

184. Nga u angaredza, kha tshikhalo tsha 1 u swika 5 hune 1 ya amba vhuḍifhulufheli tshothe ngeno 5 i tshi amba u sa vha na vhuḍifhulufheli; naa vha na vhuḍifhulufheli zwi ngavhani uri vho ita mushumo wavhudi wa u ita nzudzano dza masheleni u itela tshifhinga tshavho tsha u notha? [Garata ja u sumbedza ja 11]

1	Vhuḍifhulufheli tshothe
2	
3	
4	
5	A hu na vhuḍifhulufheli na luthihit
7	(Mufhinduli ha na nzudzanyo dza u notha)
8	(A thi divhi)
9	(Vho hana)

185. Naa vha do kana vha lambedza hani u notha havho?

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

a.	U bva kha phesheni ya muvhuso/magavhelo a vhaaluwa	1
b.	U bva kha nzudzanyo ya phesheni ya mushumoni	2
c.	U bva kha nzudzanyo ya phesheni ya phuraivete	3
d.	U bva kha u rengisa ndaka yavho ya masheleni (sa tsumbo, mikovhe na zwiṅwe)	4
e.	U bva kha u rengisa ndaka dzavho dzi si dza masheleni (goloi, nṅu, nyolo, dzhuweḵari, na zwiṅwe)	5
f.	U bva kha mbuelo i bvaho kha ndaka dza masheleni na dzi si dza masheleni	6
g.	U bva kha thikhedzo ya mufarisi	7
h.	U bva kha thikhedzo ya vhana kana miṅwe mireḵo ya muṭa	8
i.	Zwiṅwe zwithu (kha vha zwi bule):	9
j.	(A thi divhi)	88
k.	(Vho hana u fhindula mbudziso yothe)	99

KHETHO YA ZWIBVELEDZWA

Ndi do thoma nga zwibvelezwa zwine vhatu vha nga zwi wana dzibanngani. [Garata la u sumbedza la 12]

186. Kha vha mbudze arali vho no pfa nga zwibveledzwa zwa u bannga zwi tevhelaho?

187. [KHA VHA VHUDZISE NGA HA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 186] Zwino vha nga mbudza arali vha na luñwe lwa tshaka idzi dza zwibveledzwa zwa zwino?

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

188. [KHA VHA VHUDZISE NGA HA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 186] Hafhu ... Kha miñwaha mivhili yo fhiraho, ndi lufhio lwa tshaka dzi tevhelaho dza zwibveledzwa zwa u bannga lwe vha lu nanga [nga vhone vhanne kana nga u tanganelana] na uri vha kha kha di vha natsho kana hai... Vha songo katela zwibveledzwa zwe zwa vusuludzwa nga zwone zwiñe

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

	186. Ndo no pfa nga zwibveledzwa zwa u bannga.	187. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA zwibveledzwa ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 186</u> Zwa zwino vha na tshaka dza zwibveledzwa za u bannga	188. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA zwibveledzwa ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 186</u> Zwibveledzwa zwo nangiwho nga miñwaha mivhili yo fhiraho
a.	Akhauntu ya Mzansi	01	01
b.	Akhauntu ya u vhulunga	02	02
c.	Akhauntu ya tsheke	03	03
d.	Akhauntu ya bannga ya u ta tshifhinga tsha u vhulunga (<i>Fixed deposit bank account</i>)	04	04
e.	Garata ya ATM	05	05
f.	Garata ya debithi kana ya tsheke	06	06
g.	Garata ya tshikolodo	07	07
h.	Garata ya giratshi kana ya phetirolo	08	08
i.	Nyadzimo ya u renga nndu u bva kha bannga khulwane	09	09
j.	Bugu ya u vhulunga ya bannga	10	10
k.	Akhauntu ya u vhulunga ya Poswoni/ bannga ya poswo	11	11
l.	Akhauntu ya luñingothendeleni (tsumbo, M-PESA)	13	13
m.	Tshiñwe tshibveledzwa tsha bannga (KHA VHA BULE)	12	12

n.	(Na tshithihi tsha zwi re afho ntha)	97	97	97
o.	(Vho hana)	98	98	98
p.	(A thi divhi)	99	99	99

Zwino ndi do tama u amba nga tshaka dzo fhambanaho dza zwikolodo kana nyadzimo. [Garata ja u sumbedza ja 13]

189. Naa vho no pfa kha ha luñwe lwa tshaka dzi tevhelaho dza zwikolodo kana nyadzimo?

190. [KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 189] Zwino vha nga mbudza arali vha na tshaka idzi dza zwikolodo kana nyadzimo zwa zwino?

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO

191. [KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 189] Hafhu ... Kha miñwaha mivhili yo fhiraho, ndi lufhio lwa tshaka dzi tevhelaho dza zwikolodo kana nyadzimo lwe vha lu nanga [nga vhone vhone kana nga u tanganelana] na uri vha kha kha di vha natsho kana hai... Vha songo katela zwibveledzwa zwe zwa vusuludzwa nga zwone zwine

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO

	189. Ndo no pfa nga lushaka lwa tshikolodo kana nyadzimo	190. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 189</u> Ndi na lushaka lwa tshikolodo kana nyadzimo zwino	191. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA zwibveledzwa ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 189</u> Ndo nanga tshibveledzwa tsha tshikolodo/nyadzimo kha miñwaha mivhili yo fhiraho
Tshikolodo na nyadzimo dza fomaja			
a.	Nyadzimo kha madzangano a fhaho vhathu nyadzimo vhuimoni ha dzibannga khulwane, sa tsumbo, African Bank, Credit Indemnity, Capitec Bank, Ubank (Teba)	01	01
b.	Nyadzimo ya u renga tshiendedzi kana goloi nga kha bannga kana vhavhambadzi	02	02
c.	Tshishumiswa tsha ova dirafuthi	03	03
d.	Garata ya vhengele hune vha renga nga akhauntu vha kona ha u badela nga murahu, sa tsumbo, Edgars	04	04
e.	U renga nga u vhaledza (<i>Lay-bye</i>)	05	05
f.	U renga nga tshitolomennde / u badelela thundu nga zwitolomennde zwa ñwedzi nga ñwedzi u fana na fenitshara	06	06
Tshikolodo na nyadzimo dzi si dza fomaja			
g.	Nyadzimo kha dzikhonai na mashaka	07	07

h.	Nyadzimo kha vhahadzimisi vha masheleni vha si vha foma la (matshonisa)	08	09	09
i.	Nyadzimo kha tshitolokofela /umgalelo kana kilabu ya u vhulunga	09	10	10
j.	Nyadzimo kha tshiphaza tshapo	10	11	11
k.	Akhauntu ya vhengeleni i sa shumisi gara ta hune vha badela nga murahu (sa tsumbo, tshiphaza, khefi ya khonani, giratshi, vhengele)	11	12	12
l.	Nyadzimo u bva kha mutholi	12	08	08
m.	(Na tshithihi tsha zwi re afho n ta)	97	97	97
n.	(A thi divhi)	98	98	98
o.	(Vho hana)	99	99	99

Zwino ndi tama u amba nga u vhumungu na mibindudzo. [Garata ja u sumbedza ja 14]

192. Naa vha nga mbudza arali vho no pfa nga ha luñwe lwa tshaka dzi tevhelaho dza zwibveledzwa zwa mibindudzo kana zwa u vhumungu?

193. [KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 192] Zwino vha nga mbudza arali vha na luñwe lwa tshaka idzi dza zwibveledzwa zwa u bindudza kana u vhumungu zwa zwino?

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

194. [KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 192] Hafhu ... Kha miñwaha mivhili yo fhiraho, ndi lufhio lwa tshaka dza zwibveledzwa zwa u bindudza kana zwa u vhumungu tsha vha tshi nanga [nga vhone vhañe kana nga u tanganelana] na uri vha kha kha dzi vha natsho kana hai... Vha songo katela zwibveledzwa zwa vusuludzwa nga zwone zwine

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA.

	192. Ndo no pfa nga ha tshibveledzwa tsha u bindudza kana u vhumungu.	193. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 192</u> Ndi na tshibveledzwa tsha u bindudza kana u vhumungu zwa zwino	194. <u>KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA zwibveledzwa ZWOTHE zwo tingeledzwaho kha mbudziso 192</u> Ndo nanga tshibveledzwa tsha u bindudza kana tsha u vhumungu kha miñwaha mivhili yo fhiraho
	Zwibveledzwa zw foma ja		
a.	Dziyunitithirasiti	01	01
b.	Phojisi kana nzudzanyo ya Pfunzo	02	02
c.	Phojisi ya u bindudza kana ya u vhumungu	03	03
d.	Mikovhe maragani wa mikovhe	04	04
	Zwibveledzwa zwa u notha		
e.	Ndindakhombo ya u notha (<i>Retirement annuity</i>)	05	05
f.	Tshikwama tsha phurovidente	06	06
g.	Tshikwama tsha phesheni	07	07
	Dziki labu dza u vhumungu		
h.	Tshikokofela / umgalelo / kilabu ya u vhumungu	08	08
i.	U nea tshede muñwe muthu ane a do vha lindela yone, uri a i tsireledze	09	09
j.	U vhea kheshe kana u vhumungu hayani	10	10
k.	Dziñwe kilabu dza u vhumungu	11	11
l.	(Na tshithihi tsha zwi re avho ntha)	97	97
m.	(A thi divhi)	98	98

n.	(Vho hana)	99	99	99
----	------------	----	----	----

Zwino ndi tama u amba nga ha tshaka dzo fhamanaho dza ndindakhombo. [Garata ja u sumbedza ja 15]

195. Naa vha nga mbudza arali vho no pfa nga ha luñwe lwa tshaka dzi tevhelaho dza zwibveledzwa zwa zwa ndindakhombo?

196. [KHA VHA VHUDZISE MALUGANA NA ZWIBVELEDZWA ZWOTHE ZWO TINGELEDZWAHO KHA MBUDZISO 195] Zwino vha nga mbudza arali vha na luñwe lwa tshaka idzi dza zwibveledzwa zwa ndindakhombo zwa zwino?

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

197. [ASK FOR ALL PRODUCTS CIRCLED IN Q.195] Hafhu ... Kha miñwaha mivhili yo fhiraho, ndi lufhio lwa tshaka dza zwibveledzwa zwa ndindakhombo lwe vha lu nanga [nga vhone vhane kana nga u tanganelana] na uri vha kha kha di vha nalwo kana hai... Vha songo katela zwibveledzwa zwe zwa vusuludzwa nga zwone zwine

MUVHUDZISI: PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA.

	195. Ndo no pfa nga <u>tshibveledzwa</u> <u>tsha</u> <u>ndindakhomb</u> <u>o</u>	196. <u>KHA VHA</u> <u>VHUDZISE</u> <u>MALUGANA NA</u> <u>zwibveledzwa</u> <u>ZWOTHE zwo</u> <u>tingeledzwaho</u> <u>kha mbudziso</u> <u>195</u> Ndi na <u>tshibveledzwa</u> <u>tsha</u> <u>ndindakhombo</u> <u>zwa zwino</u>	197. <u>KHA VHA</u> <u>VHUDZISE</u> <u>MALUGANA</u> <u>NA</u> <u>zwibveledzwa</u> <u>ZWOTHE zwo</u> <u>tingeledzwaho</u> <u>kha mbudziso</u> <u>195</u> Ndo nanga tshaka dza ndindakhomb o kha miñwaha mivhili yo fhiraho
Ndindakhombo ya tshifhinga tshipfufhi (ndaka)			
a.	Ndindakhombo ya tshiendedzi kana goloi	01	01
b.	Ndindakhombo ya thundu dza nduni (tsumbo, fanitshara na tshumiswa dza mudagasi)	02	02
c.	Ndindakhombo ya vhune ha ndhu kha tshifhato / ya ndu yone ine	03	03
d.	Ndindakhombo ya lutingothendeleki	04	04
Ndindakhombo ya tshifhinga tshilapfu			
e.	Ndindakhombo ya vhutshilo	05	05
f.	Ndindakhombo i no badela zwikolodo zwavho musi vha tshi lovha	06	06
g.	Ndindakhombo ya vuholefhali	07	07
h.	Tshikimu tsha dzilafho	08	08
i.	Nzudzano ya kheshe musi u sibadela	09	09
Mbulungo			
j.	Murago wa sosaiti tsha mbulungano	10	10
k.	Phojisi ya Mbulungo na bannga (hu tshi katelwa bannga ya poswo)	11	11

l.	Ndindakhombo ya mbulungo nga kha mutshari	12	12	12
m.	Phojisi ya mbulungo na khamphani ya ndindakhombo	13	13	13
n.	Ndindakhombo ya mbulungo u bva kha tshiphaza kana tshitokofela	14	14	14
o.	Ndindakhombo ya mbulungo u bva kha tshiŋwe tshiko (tsumbo, vhengele, mutholi)	15	15	15
p.	(Na tshithihi tsha zwi re afho ntha)	97	97	97
q.	(A thi divhi)	98	98	98
r.	(Vho hana)	99	99	99

Naa vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitatamennde zwi tevhelaho?

		U tenda tshothe	U tenda sa zwezwwo	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)	(A hu na tshi teaho)	(Vho hana)
198.	Ndi na muhumbulo wo tambaho nga ha zwibveledzwa kana tshumelo dza masheleni dzine nda dzi toda nga ndani ha u kwamana na mueletshedzi wa masheleni	1	2	3	4	5	6	7
199.	Ndi ita thodiso misi yothe phanda ha musini tshi ita tsheo ya u nanga tshibveledzwa kana tshumelo iŋwe na iŋwe ya masheleni	1	2	3	4	5	6	7

200. Kha miŋwedzi ya 12 yo fhiraho, naa vho ita tsheo nga ha tshiŋwe tsha zwi tevhelaho vha vho disola nga murahu?

MUVHUDZISI : PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO.

a.	U vhulunga kana u bindudza	1
b.	U wana nyadzimo ya u renga nngu	2
c.	U wana tshikolodo kana thendelano ya tshikolodo	3
d.	Ndindakhombo ya lushaka luŋwe na luŋwe	4
e.	Muthelo	5
f.	Zwa u langa tshikolodo	6
g.	(Na tshithihi tsha zwi re afho ntha)	7
h.	(A thi divhi)	8
i.	(Vho hana)	9

201. Kha miŋwaha mitanu yo fhelaho, naa vho vhuya vha wanulusa uri vha khou badela tshibveledzwa tsha masheleni tshe tsha vha tshi songo tea thodea dzavho? [Hezwi zwi katela zwibveledzwa zwa fomala na zwi si zwa fomala, sa zwa u vhulunga, u bindudza, tshikolodo khathihi na ndindakhombo]

Ee	1
Hai	2
(A thi qivhi)	8
(Vho hana u fhindula)	9

NDIVHO NA KUPFESESELE KWA MASHELENI

202. Ri a livhuwa. Zwino, tshinwe tsho todaho u fhambananyana. Naa vha nga mbudza uri vha pima hani ndivho yavho nga u angaredza nga ha mafhungo a masheleni hu tshi vhambedzwa na vhanwe vhaaluwa Afrika Tshipembe?

Ndivho khulwanesa	1
Ndivho khulwane	2
Ndivho ya vhukati	3
Ndivho ya fhasi	4
Ndivho ya fhasisa	5
(A thi qivhi)	8
(Vho hana)	9

Mbudziso dzi si gathi dzi tevhelaho ndi dza khwizi. Mbudziso a dzo ngo itelwa u vha talifhedza, arali vha tshi humbula uri vha na phindulo yone, zwi amba uri ndi phindulo yone. Arali vha sa divhi phindulo vha ambe ngaauralo

203. Kha ri ri khonani thanu dzo fhiwa mpho ya R1 000. Arali dzikhonani dzi tshi nga tea u kovhekana tshelede iyo u lingana ndi vhugai ine muñwe na muñwe wavho a do i wana?

MUVHUDZISI: KHA VHA VHALELE NTHA MBUDZISO HAFHU ARLI VHA VHUMBELWA U ITA NGAURALO

Kha vha rekhode phindulo nga nomboro - - -

R	
---	--

(A thi divhi)	998
(Vho hana)	999
(Phindulo i re thungo)	997

204. Zwino kha ri zwi dzhie uri dzikhonani dzi do tea u lindela ñwaha u tshi fhela uri vha kovhekane R1,000 hafhu inifulesheni yo dzula yo ralo. Naa nga murahu ha ñwaha muthihi vha do kona u renga... (kha vha vhalele nth)

Zwizhi nga mukovhe wavho wa tshelede u fhira namusi	1
Zwi linganaho	2
Kana zwi tuku kha zwine vha nga renga ngayo namusi	3
(Zwi bva kha tshaka dza zwithu zwine vha khou toda u zwi renga)	4
(A thi divhi)	8
(Vho hana)	9
(Phindulo ya thungo)	7

205. Vha hadzima khonani R25 manwe madekwana, nga li tevhelaho a vha fha R25 yavho murahu. Naa o badela nyingapfuma ya vhugai kha nyadzimo iyi?

MUVHUDZISI: KHA VHA VHALELE NTHA MBUDZISO HAFHU ARLI MUFHINDULI A VHA VHUMBELA U ITA NGAURALO

Kha vha rekhode phindulo nga nomboro - - -

R	
---	--

(A thi divhi)	998
(Vho hana)	999
(Phindulo i re thungo)	997

206. Kha ri zwi dzhie uri vho dzhenisa R100 kha akhauntu ya u vhulunga na phimo ya nyingapfuma yo khwatshisedzwaho ya 2% nga ñwaha. A vha tsha ita dziñwe mbadelo kha iyi akhauntu hafhu a vha bvisi tshelede khayi. Hu do vha hu na vhugai kha akhauntu mafheloni a ñwaha wa u thoma, nga murahu ha musu nyingapfuma yo no badelwa?

MUVHUDZISI: KHA VHA VHALELE NTHA MBUDZISO HAFHU ARLI MUFHINDULI A VHA VHUMBELA U ITA NGAURALO

Kha vha rekhode phindulo nga nomboro - - -

R	
---	--

(A thi divhi)	998
(Vho hana)	999
(Phindulo i re thungo)	997

207. Hu **do** vha hu na vhugai kha akhauntu magumoni a mi**n**waha mi**tanu**? Na i **do** vha....

Nga n tha ha R110	1
R110	2
Nga fhasi ha R110	3
Kana a zwi konadzei u amba u bva kha zwidodombedzwa zwo fhiwa	4
(A thi divhi)	8
(Vho hana)	9
(Phindulo ya thungo)	7

Ndi tama u **divha** arali vha tshi humbula uri zwitamennde zwi tevhelaho ndi ngoho kana a si ngoho:

	Ndi ngoho	A si ngoho	(A thi divhi)	(Vho hana)
208. Arali mu n we muthu a vha nea tshikhala tsha u ita tshelede nnzhi hu na khonadzeo hafhu ya uri vha do lozwa nga tshelede nnzhi.	1	2	8	9
209. Inifu l asheni ya n tha zwi amba u engedzea nga u avhanya ha mutengo kha vhutshilo	1	2	8	9
210. A si kanzhi vha tshi nga lozwa tshelede yavho yo the arali vho i vhulunga fhethu hu fhiraho huthihi.	1	2	8	9

BATHO PELE

Zwino ndi khou **to**da u vhudzisa zwitamennde zwi si gathi nga ha kushumele kwa masipala.

Vha tendelana kana u hanedzana zwi ngafhani na zwitamennde zwi tevhelaho? [Gara**ta** **la** u sumbedza **la** 1]

	U tenda tsho the	U tenda	Vhukati ha u tenda na u sa tenda	U sa tenda	U sa tenda na luthihi	(A thi divhi)
211. Mimasipala a i kwamani zwo lingana na zwitshavha nga ha tshumelo dza mutheo	1	2	3	4	5	8
212. Muvhuso u ita zwe wa fhulufhedzisa malugana na u nea tshumelo dza mutheo dza khwa l ithi yavhu di	1	2	3	4	5	8
213. Muvhuso u khou bvela phan da na u nea vhadzulapo vha Afrika Tshipembe tswikelelo kha tshumelo dza mutheo	1	2	3	4	5	8
214. Masipala wanga u thonifha vhathu	1	2	3	4	5	8
215. Masipala wa hashu u nea vhathu mafhungo nga ha tshumelo dza mutheo	1	2	3	4	5	8
216. Masipala wa hashu u nea vhathu mafhungo nga misi nga ha kushumele kwawo kha ndisedzo ya tshumelo	1	2	3	4	5	8
217. Masipala wa hashu u nyanyuwa nga u avhanya kha mbilahelo nga ha tshumelo	1	2	3	4	5	8
218. Masipala wa hashu u ita mushumo wavhu di wa u sala zwithu murahu na u tandulula dzithaidzo	1	2	3	4	5	8

219.	Vhathu vha khou wana mbuelo yavhuḽi kha tshede ine vha i vhilwa ya tshumelo dza mutheo	1	2	3	4	5	8
------	--	---	---	---	---	---	---

U KHETHA

Zwino ndi do vha vhudzisa mbudziso dzi si gathi nga ha u khetha na dzikhetho.

220. Naa vho voutela lihoro liphio kha dzikhetho dza lushaka dzo fhiraho, dze dza farwa nga 2014?

MUVHUDZISI: VHA SONGO VHALELA NTHA DZIKHETHO. KHA VHA TINGELEDZE KHETHO NTHIHI FHEDZI

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Agang South Africa	03
Azanian People's Organisation (AZAPO)	04
Congress of the People (COPE)	05
Democratic Party / Alliance (DA)	06
Economic Freedom Fighters (EFF)	07
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	08
Inkatha Freedom Party (IFP)	09
Minority Front (MF)	10
New Freedom Party (NFP)	11
Pan-Africanist Congress (PAC)	12
United Christian Democratic Party (UCDP)	13
United Democratic Movement (UDM)	14
Linwe (kha vha bule)	15
A tho ngo vouta	16
A thi na vhuṭanzi	17
(Vho hana u fhindula)	97
(A thi divhi)	98

221. Arali ho vha hu tshi nga vha na dzikhetho dza lushaka matshelo, vho vha vha tshi nga voutela lihoro liphio?

MUVHUDZISI: VHA SONGO VHALELA NTHA DZIKHETHO. KHA VHA TINGELEDZE KHETHO NTHIHI FHEDZI.

African Christian Democratic Party (ACDP)	01	Kha vha pfukele kha mbudziso 223
African National Congress (ANC)	02	
Agang South Africa	03	
Azanian People's Organisation (AZAPO)	04	
Congress of the People (COPE)	05	
Democratic Party / Alliance (DA)	06	
Economic Freedom Fighters (EFF)	07	
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	08	
Inkatha Freedom Party (IFP)	09	
Minority Front (MF)	10	
New Freedom Party (NFP)	11	
Pan-Africanist Congress (PAC)	12	
United Christian Democratic Party (UCDP)	13	
United Democratic Movement (UDM)	14	
Linwe (kha vha bule)	15	
A thi nga vouti	16	→Kha vha vhudzise mbudziso 222
A thi na vhuṭanzi	17	Kha vha pfukele kha mbudziso 223
(Vho hana u fhindula)	97	
(A thi divhi)	98	

222. Arali phindulo hu 16 kha mbudziso 221: Ndi tshifhio tshiitisi tshi hulwane tshine tsha itisa uri vha humbule uri vha nga si voute arali ha vha na dzikhetho dza lushaka matshelo?

MUVHUDZISI: VHA SONGO VHALELA NTHA DZIKHETHO. KHA VHA TINGELEDZE KHETHO NTHIHI FHEDZI.

Ndi tshee mutuku	01
A thi na dzangalelo	02
A tho ngo diinwalisa	03
A thi takeleli polotiki	04
Hu todea vhudidini vhunzhi	05
Tshiti tshi tsha u voutela tshi kulesa	06
Nyofho dza mishushedzo kana dzikhakhathi	07
Ndi jihoro lithihi fhedzi line ja nga wina	08
Zwiitisi zwa mutakalo/vhulwadze	09
A thi na bugu ya ID	10
Zwiinwe (kha vha bule)	11

223. Ndi jihoro lifhio line vha dipfa vha tsinisa nalo?

MUVHUDZISI: VHA SONGO VHALELA NTHA DZIKHETHO. KHA VHA TINGELEDZE KHETHO NTHIHI FHEDZI

African Christian Democratic Party (ACDP)	01	Kha vha vhudzise mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.
African National Congress (ANC)	02	
Agang South Africa	03	
Azania People's Organisation (AZAPO)	04	
Congress of the People (COPE)	05	
Democratic Party / Alliance (DA)	06	
Economic Freedom Fighters (EFF)	07	
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	08	
Inkatha Freedom Party (IFP)	09	
Minority Front (MF)	10	
New Freedom Party (NFP)	11	
Pan-Africanist Congress (PAC)	12	
South African Communist Party (SACP)	13	
United Christian Democratic Party (UCDP)	14	
United Democratic Movement (UDM)	15	
Linwe (kha vha bule)	16	
A huna jihoro	17	Kha vha pfukele kha mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.
(Vho hana u fhindula)	97	
(A thi divhi)	98	

224. Naa vha dipfa vha tsini zwi ngafhani na jihoro ili?

Tsini nga maanda	1
Tsinisa	2
A thi ho tsini nalo	3
A thi ho tsini nalo na luthihi	4
(A thi divhi)	8

ZWITALULI ZWA MUFHINDULI

225. Mbeu ya mufhinduli [kha vha kope kha siatari ja vhukwamani]

Munna	1
Musadzi	2

226. Murafho wa mufhinduli [kha vha kope kha siaṭari la vhukwamani]

Murema	1
Mukhaḷadi	2
Muindia/Muasia	3
Mutshena	4
Zwiṅwe	5

227. Vhukale ha mufhinduli nga miṅwaha yo fhelelaho [kha vha kope kha siaṭari la vhukwamani]

Miṅwaha ya			
------------	--	--	--

(A thi ḡivhi) = 998

228. Naa vha na mufarisi, arali zwo ralo, vha dzula muḡini muthihi?

Ee, ndi na mufarisi hafhu ri dzula muḡini muthihi	1
Ee, ndi na mufarisi fhedzi a ri dzuli muḡini muthihi	2
A thina mufarisi	3
(vho hana)	9

229. Tshiimo tshavho tsha nzeo ndi tshifhio?

Ro vhingana	1
Ro vhingana tshirema	2
Ndo fhambana na mufarisi	3
Ndo ṭalana na mufarisi/ u fhambana lwa mulayo	4
Ntsiwa/Tshilikadzi	5
A thi athu mala/malwa	6
(O hana u fhindula)	7
(A thi ḡivhi)	8

230. Ndi maimo afhio a nṭhesa a pfuzo e vha a ṭhaphudza?

A tho ngo dzhena tshikolo	00
Gireidi R/ Gireidi 0	01
Gireidi 1/ Sub A/Class 1	02
Gireidi 2 / Sub B/Class 2	03
Gireidi 3/Murole wa 1/ ABET 1 (Kha Ri Gude, Sanli)	04
Gireidi 4/ Murole wa 2	05
Gireidi 5/ Murole wa 3/ ABET 2	06
Gireidi 6/ Murole wa 4	07
Gireidi 7/ Murole wa 5/ ABET 3	08
Gireidi 8/ Murole wa 6/Form 1	09
Gireidi 9/ Murole wa 7/Form 2/ ABET 4	10
Gireidi 10/ Murole wa 8/ Form 3	11
Grade 11/ Murole wa 9/ Form 4	12
Gireidi 12/ Murole wa 10/Form 5/Maṭiriki	13
NTC 1/ N1/Vhuimo ha 2 ha NC (V)	14
NTC 2/ N2/Vhuimo ha 3 ha NC (V)	15
NTC 3/ N3/Vhuimo ha 4 ha NC (V)	16
N4/NTC 4	17
N5/NTC 5	18
N6/NTC 6	19

Dipuloma	20
Dipuloma ya nthā (AD)	21
Digirii ya Bachelor	22
Dipuloma ya nga murahu ha digirii (PGD)	23
Digirii ya Bachelor	24
Digirii ya Honours	25
Digirii ya Master	26
Digirii ya Vhudokotela, Laureatus in Technology	27
Zwiñwe (kha vha bule)	28
(A thi ñivhi)	88

231. Ndi miñwaha mi ngana ya pfunzo tshifhinga tsho ñalaho ye vha i fhedza?

MUVHUDZISI: KHA VHA KATELE PHURAIMARI NA SEKONDARI, YUNIVESITHI NA DZI ÑWE PFUNZO DZA NTHA, NA TSHIFHINGA TSHA GUDEDZINI, FHEDZI VHA SONGO KATELA MIÑWAHA YO DOVHOLOLWAHO. ARLI MUFHINDULI A TSHEE TSHIKOLONI KHA VHA VHAALELE MIÑWAHA YO FHELAHO U SWIKA ZWINO.

miñwaha ya

--	--

(a hongo dzheniwa tshikolo lwa foma) = 00
(A thi ñivhi) = 98

232. Ndi luambo lufhio lune vha lu ambesa hayani?

Tshisuthu	01
Tshitswana	02
Tshibeli	03
Tshiswati	04
Tshindevhele	05
Tshithosa	06
Tshizulu	07
Tshitsonga	08
Tshivenda/Tshilemba	09
Afrikaans	10
English	11
Luñwe luambo lwa tshirema	12
Luambo lwa Yuropa	13
Luambo lwa India	14
Luñwe (kha vha bule)	15

233. Naa vha khou shumela malamba zwa zwino, vho vhuya vha shumela malamba tshifhingani tsho fhiraho, kana a vha athu vhuya vha shumela malamba??

Ndi khou shumela muholo zwa zwino	01	→Kha vha vhudzise mbudziso 234
A thi khou shumela muholo sa zwino fhedzi ndo no shumela muholo tshifhinga tsho fhiraho	02	→Kha vha pfukele kha mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.
A thi a thu shumela muholo	03	→Kha vha pfukele

A hu na phindulo	08

kha mbudziso 244

234. Ndi awara nngana, nga u angaredza, hune vha shumela muholo kha vhege yo
 doweleaho, hu tshi katelwa na tshifhinga tsho engedzwaho?

Dziawara dza

Dziawara dza 96 kana u fhira	96
(A thi divhi)	98

235. Naa vha mutholiwa/vho vha vhe mutholiwa, muḽitholi kana vha shuma kha bindu ḽa
 muḽa wavho? (Kha vha sedze mushumodendele wavho)

Vha mushumi	1
Vha muḽitholi a si na vhashumi	2
Vha muḽitholi a re na vhashumi	3
Vha khou shumela bindu ḽa muḽa wavho	4
(A hu na phindulo)	9
NAP (A thi athu u shuma)	0

→Kha vha pfukele
 kha mbudziso

**Fehler!
 Verweisquelle
 konnte nicht
 gefunden
 werden.**

→Kha vha pfukele
 kha mbudziso 239

→Kha vha vhudzise
 mbudziso Fehler!
 Verweisquelle
 konnte nicht
 gefunden
 werden.

→Kha vha vhudzise
 mbudziso Fehler!
 Verweisquelle
 konnte nicht
 gefunden
 werden.

236. Vha na/vho vha vha na vhashumi vha ngana, vha sa kateli na vhone vhane?

vhashumi vha

vhashumi vha 9995 kana u fhira	9995
(A hu na phindulo)	9999
(A hu na zwi teaho)	0000

237. Naa vha lavhelesa/vho vha vha tshi lavhelesa vha^hwe vhashumi?

MUVHUDZISI: ARLI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

Ee	1
Hai	2
(A thi ^h ivhi)	8
(A hu na phindulo)	9
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	0

→Kha vha pfukele
kha mbudziso 239

238. Naa ndi vhashumi vha ngana vha^hwe vhane/vhe vha vha vha tshi vha lavhelesa?

vha shumi vha

vhashumi vha 9995 kana u fhira	9995
(A hu na phindulo)	9999
(A hu na zwi teaho)	0000

239. Naa vha shuma/vho vha vha tshi shuma kha dzangano ^hli shumelaho u bindula kana dzangano ^hli sa shumeli u bindula?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO NTHIHI. ARLI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

Dzangano ^h li shumelaho mbuelo	1
Dzangano ^h li sa shumeli mbuelo	2
(A thi ^h ivhi)	8
(A hu na phindulo)	9
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	0

240. Naa vha shuma/vho vha vha tshi shumela muvhuso kana mutholi wa phuraivete?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO NTHIHI. ARLI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

Muvhuso	1
Mutholi wa phuraivete	2
(A thi ^h ivhi)	8
(A hu na phindulo)	9
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	0

241. Naa mushumo wavho wa zwino ndi ufho (dzina ^hla mushumodendele wavho)?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO. ARLI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

(Vho hana u fhindula)	97
(A thi qivhi, a zwo ngo tlatshedzwa zwavhudi)	98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	99

242. Naa ndi nyito dzifhio dzine vha dzi ita vhunzhi ha tshifhinga (kha mushumodendele wavho)?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE PHINDULO. ARALI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

(Vho hana u fhindula)	97
(A thi qivhi, a zwo ngo tlatshedzwa zwavhudi)	98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	99

243. Naa feme/dzangano line vha shuma khalo li ita mini – naa ndi lushaka lufhio lwa zwibveledzwa/mushumo u itwaho mushumoni wavho?

MUVHUDZISI: ARALI MUFHINDULI O SHUMELA MUTHOLI A FHIRAHO MUTHIHI, KANA ARALI A TSHI SHUMA A DOVHA HAFHU A VHA MUDITHOLI, KHA VHA SEDZE KHA MUSHUMODENDELE. ARALI VHO BVA PHENSHENI KANA VHA SA SHUMI ZWA ZWINO, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

(Vho hana u fhindula)	97
(A thi qivhi, a zwo ngo tlatshedzwa zwavhudi)	98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	99

244. Naa tshiimo tshavho tsha u tholwa ndi tshifhio? (Ndi tshifhio kha zwi tevelaho tshine tsha tlatshedza khwine nyimele yavho ya mushumo ya zwino?)

Ndi khou shuma lwa tshifhinga tshilapfu/tshothe	01
Ndi khou shuma lwa tshifhinganyana	02
Ndi khou shuma zwa nga fhasi ha tshifhinganyana (mushumo wa tshifhinganyana)	03
Ndi khou lwala lwa tshifhinganyana	04
A thi shumi, a thi khou folela	05
A thi shumi, ndi khou folela	06
Ndi muholaphesheni (vhualuwa/u notha)	07
Ndi khou lwala lwa tshifhinga tshilapfu kana muholefali	08
Mufaramuta, a thi shumi na luthihi, a thi khou toda mushumo	09
Mufaramuta, ndi khou toda mushumo	10
Mutshudeni/mugudiswa	11
Zwiñwe (kha vha bule)	12

245. Arali vho vhing(w)a kana vha na mufarisi, naa vha khou shumela muholo zwa zwino, vho vhuya vha shumela muholo tshifhinga tsho fhiraho kana a vha athu shumela muholo?

Vha khou shumela muholo zwa zwino	1	→Kha vha vhudzise mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden
-----------------------------------	---	--

		werden.
A vha khou shumela muholo zwa zwino, kana tshifhinga tsho fhiraho	2	→Kha vha pfukele kha mbudziso 247
A vha athu shumela muholo	3	→Kha vha pfukele kha mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.
A hu na tshi teaho (A thina mufarisi)	0	→Kha vha pfukele kha mbudziso Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.

246. Naa ndi tshikati tsha awara nngana dzine mufarisi wavho a anzela u shuma dzone kha vhege yo **ḁ**oweleaho, hu tshi katelwa tshifhinga tsho engedzwaho?

Dziawara dza

Dziawara dza 96 kana u fhira	96
(A thi ḁivhi)	98
(A hu na phindulo)	99
(A hu na tshi teaho – a thi shumi zwa zwino)	00

247. Naa mufarisi wavho u a shuma, ndi muḁitholi kana u khou shumela bindu **ḁ**a muḁa wa hawe?

Vha mushumi	1
Vha muḁitholi a si na vhashumi	2
Vha muḁitholi a re na vhashumi	3
Vha khou shumela bindu ḁ a muḁa wavho	4
(A hu na phindulo)	9
(A thi athu u shuma)	0

248. Naa mufarisi wavho u lavhelesa vha **ḁ**we vhashumi ngae?

MUVHUDZISI: ARLI VHA SA SHUMI, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

Ee	1
Hai	2
(A thi ḁivhi)	8
(A hu na phindulo)	9
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	0

249. Naa mushumo wa mufarisi wavho ndi/wo vha u fhio (dzina **ḁ**a mushumodendele)?

MUVHUDZISI: KHA VHA **ḁWALE PHINDULO ARLI VHA SA SHUMI ZWA ZWINO, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO**

(Vho hana u fhindula)	97
(A thi ḁivhi, a zwo ngo ḁalutshedzwa zwavhuḁi)	98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)	99

250. Kha mushumodendele wawe, naa ndi nyito dzifhio dzine a dzi ita/o vha a tshi dzi ita vhunzhi ha tshifhinga (kha mushumodendele)?

MUVHUDZISI: KHA VHA N'WALE PHINDULO ARLI VHA SA SHUMI ZWA ZWINO, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

	☐	☐
(Vho hana u fhindula)		97
(A thi divhi, a zwo ngo talutshedzwa zwavhudi)		98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)		99

251. Naa feme/dzangano ine mufarisi wavho vha shuma khalo i ita mini – naa ndi lushaka lufhio lwa zwibveledzwa/mushumo u itwaho mushumoni wavho?

MUVHUDZISI: ARLI MUFARISI WA MUFHINDULI VHO SHUMELA MUTHOLI A FHIRAHO MUTHIHI, KANA ARLI VHA TSHI SHUMA VHA DOVHA HAFHU VHA VHA MUDITHOLI, KHA VHA SEDZE KHA MUSHUMODENDELE. ARLI VHO BVA PHENSHENI KANA VHA SA SHUMI ZWA ZWINO, KHA VHA VHUDZISE NGA HA MUSHUMO UNE HA SI VHE KALE VHO BVA KHAWO

	☐	☐
(Vho hana u fhindula)		97
(A thi divhi, a zwo ngo talutshedzwa zwavhudi)		98
(A hu na tshi teaho – a thi athu shuma)		99

252. Ndi tshifhio kha zwi tevhelaho tshine tsha **ta**lutshedza khwine nyimele ya mufarisi wavho ya zwino?

Vha khou shumela muholo	01
A vha shumi nahone a vha khou to da mushumo	02
Vha kha zwa pfunzo (mutshudeni/mugudi)	03
Mugudiswa	04
Vha khou lwala lwa tsho the kana vuholefhalo	05
Muholaphentsheni/vho notha	06
Mushumi wa hayani (vha khou tho gomela mu ta)	07
Kha tshumelo ya tshitshavha	08
Zwi we (kha vha bule)	09

253. Naa vha mura**do** kana vho no vhuya vha vha mura**do** o fhelelaho wa Dzangano **li** imelelaho pfanelo dza Vhashumi?

Ee, ndi mura do zwa zwino	1
Ee, ndo no vhuya nda vha mura do , hu si zwino	2
A thi athu vha mura do	3
(Vho hana)	7

254. Naa vha **di**vhona vha tshi wela kha vhu**we** vhurereli?

Ee	1
Hai	2

→ Kha vha pfukele kha mbudziso **Fehler! Verweisquelle konnte nicht gefunden werden.**

255. Arali vha tshiri ee, ndi vhufhio? Kha vha bule tshivhidzo

Vhukhiresi te (vhu songo buliwaho)	01
African Evangelical Church	02
Anglican	03
Assemblies of God	04
Apostle Twelve	05
Baptist	06
Dutch Reformed	07
Full Gospel Church of God	08
Faith Mission	09
Church of God and Saints of Christ	10
Jehovah's Witness	11
Lutheran	12
Methodist	13
Pentecostal Holiness Church	14
Roman Catholic	15
Salvation Army	16
Seventh Day Adventist	17
St John's Apostolic	18
United Congregation Church	19
Universal Church of God	20
Nazareth	21
Zionist Christian Church	22
Other Christian	23

Islam / Muslim	24
Judaism /Jewish	25
Hinduism / Hindu	26
Buddhism / Buddhist	27
Vhuñwe (kha vha bule)	28
(Ho ngo tenda)	97
(A thi ñivhi)	98
(A vho ngo fhindula)	99

256. Nga ndani ha zwifhinga zwo khetheaho sa kha dzimbingano, dzimbulungo na dzindovhedzo, ndi lungana lune vha ya kha mishumo kana mitangano i tshimbilelanaho na vhurereleli havho?

Lunzhinyana nga vhege kana u fhira	01
Luthihi nga vhege	02
Luvhili kana luraru nga ñwedzi	03
Luthihi nga ñwedzi	04
Lunzhinyana nga ñwaha	05
Luthihi nga ñwaha	06
Zwi sa swiki luthihi nga ñwedzi	07
Na luthihi	08
(Vho hana)	97
(A thi ñivhi)	98
(A hu na phindulo)	99

256b. Hu sa khathalei uri vha wela kha vhurereleli vhukene, naa vha vhona vhe muthu wa vhurereleli u swika ngafhi? [Garaṭa 1a u sumbedza 16]

A thiho kha vhurereleli na luthihi	Vhurereleli tshothe										(A thi ñivhi)
00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	88

257. Naa vhona kana muñwevho mutani wavho u wana ñinwe 1a magavhelo a tevhelaho a Vhulondavhathu?

MUVHUDZISI : PHINDULO NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO

a.	Mundende/Gavhelo 1a vhaaluwa	01
b.	Gavhelo 1a u unda vhana	02
c.	Gavhelo 1a vhuholefali	03
d.	Gavhelo 1a u londola	04
e.	Gavhelo 1a u londola ñwana a si wa malofhani	05
f.	Gavhelo 1a ndiliso	06
g.	UIF (Garaṭa ya Luthombo/Buḽ uukhadi) kana ndiliso ya u fhelelwa nga mushumo	07
h.	U ṭaḽulwa lwa Vhulondavhathu kha khanganeo (zviputo zwa shishi zwa zwiḽ iwa, votshara dza zwiḽ iwa kana mbadelo nga kheshe ya tshifhinganyana)	08
i.	(Ahuna a wanaho gavhelo fhana mutani)	09
j.	(Vho hana u fhindula)	97
k.	(A thi ñivhi)	98

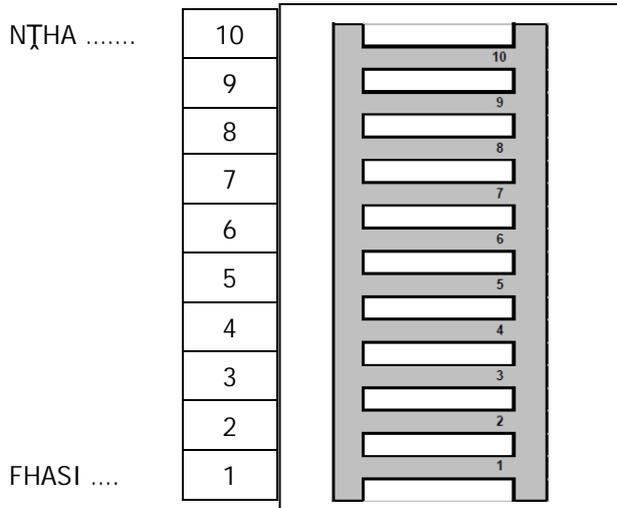
258. Naa vha nga ri vhone na muta wavho ...

vho pfuma	1
vha vhuimoni havhudi nga maanda	2
vha vhuimoni vhu fushaho	3
vha khou tshila sa zwezwo	4
vha vhashai	5
vha vhashai nga maanda	6

259. Tshinwe tshifhinga vhatu vha dita alutshedza sa vha welaho kha kilasi/vhuimo ha vhashumi, vhuimo ha vhukati, kana vhuimo ha ntha kana ha fhasi. Naa vhone vha nga ri vha wela kha ...?

Vhuimo ha fhasi	1
Vhuimo ha vhashumi	2
Vhuimo ha vhukati	3
Vhuimo ha vhukati ntha	4
Vhuimo ha ntha	5
(A thi divhi)	8

260. Tshitshavhani tshashu hu na zwigwada zwine zwa nga zwi n̄tha ngeno zwiñwe zwi fhasi. Afho fhasi hu na tshikalo tshi bvaho n̄tha tshi tshi ya fhasi. Naa vhone vha ðivhea ngafhi kha tshikalo?

261. Musi ro sedza zwithu zwothe vhutshiloni havho, naa vha nga ri zwithu zwi hani ano maðuvha? Naa vha nga ri vho takala nga maanda, vho takala, a vho ngo takala kana a vho ngo takala na luthihi?’

Vho takala nga maanda	1
Vho takala	2
Vhukati ha u takala na u sa takala	3
A vho ngo takala	4
A vho ngo takala na luthihi	5
(A thi ðivhi)	8

ZWITALULI ZWA MUTA

262. Kha vha sumbedze lushaka lwa vhudzulo vhuhulwane ha muta?

Nn̄du kana tshifhat̄o tsha zwidina kha tshit̄entsi kana bulasi i re thungo	01
Nn̄du ya sialala/ya mahatsi/tshifhat̄o tsho itwaho nga matheriala a sialala	02
Fuletse kana aphantimende kha bujoko ya dzifuletse	03
Nn̄du tshidorobo/n̄du dza mutshilinzhi/n̄du dzo faranaho (simpulekisi, dupulekisi kana thiripulekisi)	04
Yuniti fhethu ha vhudzulo ha vhaaluwa/vhalala	05
Nn̄du/fuletse/rumu nga murahu ha nn̄du	06
Vhudzulo zwaho/vhu si ha fomaJa/mushasha nga murahu ha nn̄du	07
Vhudzulo zwaho/vhu si ha fomaJa/mushasha u siho nga murahu ha nn̄du, tsumbo fhethu ha vhudzulo hu si ha fomaJa kana bulasini	08
Phera/fuletse thukhu	09
Kharavani/Dennde	10
Zwiñwe, kha vha bule	11

263. Ndi tshifhio tshiko tsha misi yothhe tsha maḍi a u nwa tshi shumiswaho muḥani uyu?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE NOMBORO NTHIHI FHEDZI

Maḍi a bommbi a re nḅuni a badelwaho nga ḅwedzi	01
Maḍi a bommbi a re nḅuni a badelelwaho phanda	02
Maḍi a bommbi dzharatani a badelwaho nga ḅwedzi	03
Maḍi a bommbi i re dzharatani a badelelwaho phanda	04
Maḍi a bommbi i re dzharatani hu si na mithara	05
Bommbi ya nnyi na nnyi – i sa badelwi	06
Bommbi ya nnyi na nnyi - badelwaho	07
Mudzulatsini/muhura – a sa badelwi	08
Muhura – a badelwaho	09
Maḍi a ḍiswaho a thannga	10
Maḍi a thannga a ḍiswaho tshitentsini/a shumiswaho nga vhothe	11
Maḍi o tou boriwaho tshitentsini	12
Maḍi o tou boriwaho a siho tshitentsini/a shumiswaho nga vhothe	13
Thannga ja maḍi a mvula tshitentsini	14
Mulambo/muedzi u elelaho	15
Damuni	16
Maḍi o imaho	17
Tshisimani	18
Mulamboni	19
Maḍi a bodeloni	20
Zwiḅwe, kha vha bule	21

264. Ndi lushaka lufhio lwa bunga/thoiḷethe lu re hone muḥani uyu?

MUVHUDZISI: KHA VHA TINGELEDZE NOMBORO INTHIHI FHEDZI

Bunga/thoiḷethe ya u gwedzha yo ḥumanaho na sisiteme ya soledzhi ya masipala	01
Thoiḷethe ya u gwedzha yo ḥumanaho na tshisiku tsha tsini	02
Thoiḷethe ya khemikhalā	03
Thoiḷethe ya dindi i re na phaiphi ya u fema	04
Thoiḷethe ya dindi i si na phaiphi ya u fema	05
Thoiḷethe ya bakete	06
Inwe-vho, kha vha bule	07
Na nthihi zwayo	08
(A thi ḍivhi)	98

→Kha vha pfukele kha mbudziso 265

265. Naa iḷi bunga ḷi ngafhi?

Nga ngomu nḅuni	1
Tshitentsini (dzharatani)	2
Nga nḅa ha tshitentsi (dzharata)	3

266. Naa vha na mudagasi muḥani wavho?

Mithara wa ngomu nḅuni	1
Mithara wa ngomu nḅuni u badetshelwaho phanda	2
Ndo ḥumetshedza kha tshiḅwe tshiko tshine nda tshi badela (tsumbo, u ḥumetshedza kha vhadzulatsini nda badela vhone)	3
Ndo ḥumetshedza kha tshiḅwe tshiko tshine nda si tshi	4

badele (tsumbo, u tumetshedza kha vhadzulatsini nahone a thi badeli)	
Tumetshedzo i songo tendelwaho (tsumbo, u tumetshedza kha thambo dza Eskom)	5
Mutshini/bitiri	6
Zwiwwe (kha vha talutshedze)	7
A hu na mudagasi	8
(A thi na vhubanzi/A thi divhi)	9

Kha vha mmbudze uri ndi zwifhio kha zwi tevhelaho, arali zwi hone, zwi re hone zwino mutani wavho (zwi tshi khou shuma). Naa mutani wavho hu na ...?

	Ee	Hai
267. Maḡi a fhisaho a bommbi a bvaho gizarani	1	2
268. Thanganelano ya Firidzhi/Tshixwatudzi	1	2
269. Oveni ya Maikhiroweivi (i no khou shuma)	1	2
270. Mushumi wa hayani (ane vha dzula nae/ wa tshifhinganyana)	1	2
271. Tshikunakisi tsha Vakhumu/tshipholishafuloro	1	2
272. Mutshini wa u kuvha	1	2
273. Khomphyutha (ya tafulani kana khwalwa)	1	2
274. Mutshini wa u tamba dzi-DVD / Blu Ray	1	2
275. Tshitofu tsha mudagasi	1	2
276. Thejevishini	1	2
277. Mutshini wa u omisa thundu/zwiambaro	1	2
278. Luḡingo lwa Telkom lwa hayani (hu sa katelwi luḡingothendeleki)	1	2
279. Radio nthihi/kana a huna	1	2
280. Sinki ya khitshini yo tou fhatelwaho	1	2
281. Tshumelo ya tsireledzo ya hayani	1	2
282. Tshixwatudzi (tshi shumaho)	1	2
283. M-Net, DSTv kana TopTV	1	2
284. Mutshini wa u tanzwa dzindilo/dziphulethi	1	2
285. Hu na goloi mutani washu	1	2
286. Sisiteme ya thiyetha ya hayani	1	2
287. Bammbelo	1	2
288. Ndangamufhe (hu sa katelwi zwipelupelu)	1	2

289. Naa hu na thingothendeleki nngana zwa zwino mutani wavho dzi shumaho? Naa mutani wavho (hu na) ...?

a huna luḡingothendeleki na luthihi	1
lutingothendeleki luthihi fhedzi mutani	2
thingothendeleki mbili (2) mutani	3
thingothendeleki tharu (3) kana u fhira mutani	4

290. Naa vha na Inthanete?

MUVHUDZISI: PHINDULO NGA NNZHI DZO TENDELWA. KHA VHA TINGELEDZE ZWOTHE ZWO TEAHO

a. Ee, hayani	1
b. Ee, mushumoni	2
c. Ee, tshiimiswani tsha zwa pfunzo	3
d. Ee, vhenngeleni ya inthanethe	4
e. Ee, sentharani ya tshitshavha	5

f. Ee, poswoni	6
g. Ee, nga kha thingokhwalwa	7
h. Ee, zwiñwe (kha vha bule)	8
i. Na luthihi a thi nayo	9

MBUELO YA MUTHU NGA ENA MUNE NA YA MUTA

291. Kha vha sedze mbuelo ya mirado yotha ya muta na dziñwe mbuelo dzine muta wavho wa dzi wana. Ndi tshifhio tshiko tshihulwane tsha mbuelo mutani wavho?

Muholo na/kanamalamba	1
Tshelede yo tou rumelwaho	2
Dziphesheni na/kana mindende (magavhelo)	3
Thengiso ya zwibveledzwa zwa bulasini na tshumelo	4
Dziñwe mbuelo dzi si dza bulasini	5
A hu na mbuelo	6
(O hana u fhindula)	7
(A thi divhi)	8

GARATA LA U SUMBEDZA G2

292. Kha vha mphe ledere li talusaho khwine THANGANYELO YA MBUELO YA N'WEDZI YA MUTA ya vhathu vhotha vha mutani hu sa athu bva muthelo kana miñwe mituso. Vha humbelwa uri vha katele vhubvo/zwiko zwotha zwiko zwa mbuelo, tsumbo, muholo, dziphensheni, mbuelo dza vhubindudzi, na zwiñwe.

293. Kha vha mphe ledere li talusaho khwine THANGANYELO YA MBUELO YA N'WEDZI YA VHONE VHANE hu sa athu bva muthelo kana miñwe mituso. Vha humbelwa uri vha katele zwotha zwiko zwa mbuelo, tsumbo, muholo, dziphensheni, mbuelo dza vhubindudzi, na zwiñwe.

		292. Muta	293. Muthu ene mune
	A huna mbuelo/muholo	01	01
K	R1 – R500	02	02
L	R501 –R750	03	03
M	R751 – R1 000	04	04
N	R1 001-R1 500	05	05
O	R1 501 – R2 000	06	06
P	R2 001 – R3 000	07	07
Q	R3 001 – R5 000	08	08
R	R5 001 – R7 500	09	09
S	R7 501 – R10 000	10	10
T	R10 001 – R15 000	11	11
U	R15 001 – R20 000	12	12
V	R20 001 – R30 000	13	13
W	R30 001 – R50 000	14	14
X	R 50 001 +	15	15
	(Vho hana u fhindula)	97	97
	(Ahuna vhubanzi/A thi divhi)	98	98

294. Ndi mbuelo ifhio nga ñwedzi ine vha vhona i yone gumotuku mutani wavho, ndi uri, muta wavho u nga si kone u tshila nga mbuelo i re nga fhasi hayo??

R _____

(A thi divhi = 98)

295. Naa thanganyelo ya mbuelo ya ñwedzi ya mutani wavho i nthha, fhasi, kana yo toda u lingana na mbalo iyi?

I nthha nga maanda	1
I nthha	2
Yo toda u lingana nayo	3
I fhasi	4
I fhasi nga maanda	5

(A thi qivhi)	8
---------------	---

RI LIVHUWA TSHUMISANO YAVHO